



ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**

ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ
Μονάδα Γ'

Αθήνα 23 Αυγούστου 2010
Αρ. Πρωτ.: 36118/ΕΥΘΥ 1631

Ταχ. Δ/ση : Νίκης 10, 105 63 Αθήνα

ΠΡΟΣ: Πίνακας Αποδεκτών

Πληροφορίες : Αν. Αρβανίτη

Τηλ. : 210 3742 004

Fax : 210 3742 060

E-mail : a.arvaniti@mnec.gr

**ΘΕΜΑ: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΣΕ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ ΠΟΥ ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΟΥΝΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΚΤ ΚΑΙ ΤΟ
ΕΤΠΑ**

Α. ΓΕΝΙΚΑ

Τον Ιανουάριο του 2010 ολοκληρώθηκε στο πλαίσιο της Τεχνικής Επιτροπής για το Συντονισμό των Ταμείων το κείμενο κατευθύνσεων της Επιτροπής (COCOF 09/0025/04-EN 28/01/2010) για την εφαρμογή του άρθρου 11(3)(β) του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1081/2006 όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 396/2009 και του άρθρου 7(4) του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1080/2006 όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 397/2009, η ελληνική έκδοση του οποίου επισυνάπτεται¹. Μέσω των διατάξεων αυτών επιτρέπεται η απλοποίηση της υλοποίησης, της διαχείρισης και του ελέγχου των πράξεων επιχορηγήσεων που συγχρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία (το ΕΚΤ και το ΕΤΠΑ). Οι διατάξεις αυτές δεν εφαρμόζονται στο Ταμείο Συνοχής.

Η φιλοσοφία της απλοποίησης στηρίζεται στο γεγονός ότι η αρχή του πραγματικού κόστους που εφαρμόζεται στα συγχρηματοδοτούμενα έργα οδήγησε σε ένα εξαιρετικά υψηλό διοικητικό φόρτο για την επαλήθευση και τον έλεγχο των δαπανών που συνδέονται με αυτά, ενώ το κύριο βάρος θα έπρεπε να δίνεται στην επίτευξη των στόχων, όπως και αν αυτοί ορίζονται, το οποίο συνιστά και το ζητούμενο της χρηματοδότησης μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων. Σύμφωνα με το κείμενο κατευθύνσεων της Επιτροπής ένας μεγάλος όγκος υποστηρικτικών εγγράφων απαιτείται

¹ Το κείμενο μεταφράστηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής ωστόσο θα πρέπει να σημειωθεί ότι ως αναφορά θεωρείται το σχετικό κείμενο στην Αγγλική γλώσσα.

να συλληχθεί και να τηρηθεί από τους δικαιούχους ώστε στη συνέχεια να μπορεί να επαληθευτεί από τα αρμόδια εθνικά και ευρωπαϊκά ελεγκτικά όργανα προκειμένου να αιτιολογηθεί ένα μικρό μέρος της δαπάνης μιας πράξης.

Παράλληλα η εφαρμογή των κανόνων διαχείρισης και ελέγχου σε συγκεκριμένες κατηγορίες πράξεων ή δικαιούχων (συνήθως άυλες πράξεις ή μικρού προϋπολογισμού που υλοποιούνται από μικρούς δικαιούχους) αποτρέπει τους δικαιούχους από την ενεργό συμμετοχή τους στην υλοποίηση της πολιτικής της συνοχής ή τους επιβαρύνει με διοικητικό φόρτο δυσανάλογο αυτού που απαιτείται για την υλοποίηση των έργων αυτών καθ' αυτών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι ΜΚΟ καθώς και οι δράσεις τύπου ΕΚΤ, οι οποίες λόγω της φύσης τους, πολύ συχνά, απαιτούν σημαντικό πλήθος εγγράφων για την αιτιολόγηση των δαπανών τους.

Η απλοποίηση που προτείνεται συνίσταται στον εκ των προτέρων υπολογισμό του κόστους που αντιστοιχεί σε μία συγκεκριμένη δράση με σαφώς οριζόμενο φυσικό αντικείμενο. Η διαχειριστική αρχή προσκαλεί τους δυνητικούς δικαιούχους να υποβάλλουν προτάσεις για την υλοποίηση της συγκεκριμένης δράσης με προϋπολογισμό το κόστος που έχει υπολογιστεί, ενώ οι προϋποθέσεις που θα ισχύσουν για την πληρωμή των απλοποιημένων δαπανών (φυσικό αντικείμενο, όπως αυτό ορίζεται) περιγράφονται σαφώς στην απόφαση ένταξης. Η πληρωμή των απλοποιημένων δαπανών γίνεται με βάση την επαλήθευση του φυσικού αντικείμενου στο οποίο αντιστοιχούν ή με το οποίο σχετίζονται, ενώ δεν απαιτείται η επαλήθευση της πραγματοποίησης των δαπανών με τη χρήση υποστηρικτικών εγγράφων, που περιλαμβάνονται στις απλοποιημένες δαπάνες.

Στη συνέχεια επισημαίνονται τα κύρια σημεία του εγγράφου κατευθύνσεων συμπληρωμένα με στοιχεία που προέκυψαν κατά τη διαβούλευση του εγγράφου στο πλαίσιο της COCOF και τα τεχνικά σεμινάρια που διοργανώθηκαν από την Επιτροπή για το σχετικό θέμα.

Β. ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Με τους Κανονισμούς. (ΕΚ) 397/2009 και (ΕΚ) 396/2009 εισάγονται τροποποιήσεις σε ότι αφορά την επιλεξιμότητα των δαπανών από το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ, δίνοντας τη δυνατότητα τεσσάρων επιλογών για τη διαχείριση του συνόλου ή μέρους πράξεων επιχορηγήσεων:

- 1) όλες οι δαπάνες, άμεσες ή/και έμμεσες δηλώνονται στη βάση του πραγματικού κόστους
- 2) άμεσες δαπάνες στη βάση του πραγματικού κόστους και έμμεσες δαπάνες κατ' αποκοπή έως ποσοστού 20% επί των άμεσων δαπανών
- 3) κατ' αποκοπή ποσά που υπολογίζονται με βάση τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους
- 4) κατ' αποκοπή ποσά

Οι ως άνω επιλογές 2, 3 και 4 αποτελούν στο πλαίσιο του παρόντος κειμένου τις αναφερόμενες ως επιλογές απλοποιημένων δαπανών, οι λεπτομέρειες εφαρμογής των οποίων αναλύονται στη συνέχεια.

Σε ότι αφορά τη δήλωση έμμεσων δαπανών στη βάση του πραγματικού κόστους στο Παράρτημα Α παρατίθενται γενικές αρχές/μέθοδοι επιμερισμού προκειμένου να ικανοποιούνται οι προϋποθέσεις επιλεξιμότητας των έμμεσων δαπανών που αναφέρονται στο άρθρο 31 της ΥΠΑΣΥΔ 14053/ΕΥΣ 1749/27.03.2008, να διασφαλίζεται δηλαδή ότι

τα ποσά έμμεσων δαπανών που επιφορτίζουν ένα συγχρηματοδοτούμενο έργο είναι υπολογισμένα στη βάση του πραγματικού κόστους και μίας δίκαιης και δεόντως αιτιολογημένης μεθόδου κατανομής.

Ειδικά σε ότι αφορά τις δυνατότητες δήλωσης έμμεσων δαπανών για πράξεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων του Στόχου 3, το άρθρο 52 του Καν. 1828/2006 προέβλεπε, εκτός από τη δυνατότητα δήλωσης έμμεσων δαπανών στη βάση του πραγματικού κόστους και τη δυνατότητα δήλωσης κατ' αποκοπή έμμεσων δαπανών μέχρι ποσοστού 25% επί των άμεσων δαπανών της πράξης οι οποίες επηρεάζουν το επίπεδο των έμμεσων δαπανών.

Με την τροποποίηση του άρθρου 52 του Καν. 1828/2006 που έγινε με τον Καν. 846/2009, η επιλογή δήλωσης κατ' αποκοπή έμμεσων δαπανών έως ποσοστού 20% που προβλέπεται για πράξεις του ΕΤΠΑ ισχύει και για τις πράξεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων του στόχου 3 που εγκρίθηκαν πριν από την 13η Οκτωβρίου 2009, για τις οποίες οι φορείς διαχείρισης επέλεξαν να μην χρησιμοποιήσουν τη δυνατότητα που τους έδινε η παράγραφος 4i) του Καν. 397/2009.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι για τη δήλωση κατ' αποκοπή έμμεσων δαπανών σε πράξεις των επιχειρησιακών προγραμμάτων του στόχου 3, ισχύουν τα παρακάτω ανάλογα με το χρόνο ένταξης τους:

- *Η πράξη εντάχθηκε σε επιχειρησιακό πρόγραμμα πριν από την 26/5/2009: Δυνατότητα κατ' αποκοπή δήλωσης έμμεσων δαπανών μέχρι ποσοστού 25%, των άμεσων δαπανών της πράξης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 52 του Καν. 1828/2006.*
- *Η πράξη εντάχθηκε σε επιχειρησιακό πρόγραμμα στο διάστημα από 26/5/2009 έως και 12/10/2009: Δυνατότητα κατ' αποκοπή δήλωσης έμμεσων δαπανών είτε μέχρι ποσοστού 25% επί των άμεσων δαπανών της πράξης κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 52 του Καν. 1828/2006, είτε μέχρι 20% κατά το οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 4) σημείο i του Καν. 397/2009 κατά την κρίση του φορέα διαχείρισης.*
- *Η πράξη εντάχθηκε σε επιχειρησιακό πρόγραμμα μετά την 13/10/2009: Δυνατότητα κατ' αποκοπή δήλωσης έμμεσων δαπανών μέχρι ποσοστού 20% των άμεσων δαπανών της πράξης σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 7 παρ. 4) σημείο i του Καν. 397/2009.*

B.1 Κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες

Ο κανόνας για τις κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες έως ποσοστού 20% των άμεσων δαπανών εισήχθη εξαιτίας της πολυπλοκότητας και της ποικιλομορφίας που παρατηρείται κατά τον επιμερισμό των έμμεσων δαπανών (γενικών εξόδων), οι οποίες απαιτούν συνήθως σύνθετα και εξειδικευμένα κριτήρια επιμερισμού και οι οποίες αποτελούν μία συνήθη πηγή δαπανών που κρίνονται ως μη επιλέξιμες. Το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο έχει εκτιμήσει ότι το ένα τρίτο των παρατυπιών που εντοπίζονται στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο προέρχεται από λάθη επιμερισμού των έμμεσων δαπανών. Ο κανόνας της κατ' αποκοπή δήλωσης έμμεσων δαπανών επιτρέπει την επαλήθευση των έμμεσων δαπανών χωρίς δικαιολογητικά έγγραφα ή υπολογισμούς, και βασίζεται σε ένα προσυμφωνημένο ποσοστό επί των άμεσων δαπανών οι οποίες επαληθεύονται στη βάση του πραγματικού κόστους. Τόσο οι άμεσες δαπάνες όσο και το ποσοστό των έμμεσων δαπανών που μπορεί να εφαρμοστεί για την πράξη πρέπει να έχουν προσδιοριστεί εκ των προτέρων, να προβλέπονται σε εθνικούς κανόνες, να προσδιορίζονται κατά κανόνα στις προσκλήσεις για υποβολή προτάσεων και σε κάθε

περίπτωση στις αποφάσεις ένταξης. Κατά την υλοποίηση της πράξης ο δικαιούχος υποβάλλει μέσω των Δελτίων Δήλωσης Δαπανών τις άμεσες δαπάνες καθώς και το ποσό των έμμεσων δαπανών οι οποίες υπολογίζονται κατ' αποκοπή με την εφαρμογή του προσδιορισμένου ποσοστού στο ποσό των άμεσων δαπανών που δήλωσε. Η διαχειριστική αρχή/ ενδιάμεσος φορέας επαληθεύει τις άμεσες δαπάνες που δηλώθηκαν στη βάση του πραγματικού κόστους, με βάση τα υποστηρικτικά έγγραφα που υποβάλλει για το σκοπό αυτό ο δικαιούχος, και τις έμμεσες δαπάνες ως ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή του ορθού ποσοστού, το οποίο προσδιορίζεται στην απόφαση ένταξης, στις άμεσες δαπάνες που κρίθηκαν επιλέξιμες, χωρίς περαιτέρω αιτιολόγηση.

Ειδικότερες οδηγίες σχετικά με τις έμμεσες δαπάνες που δηλώνονται κατ' αποκοπή παρέχονται στο Κεφ. Ι του συνημμένου παραρτήματος Γ.

B.2 Κατ' αποκοπή ποσά υπολογιζόμενα με βάση τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους

Στην περίπτωση κατ' αποκοπή ποσών τα οποία υπολογίζονται στη βάση τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους, η πράξη ή μέρος της πράξης δηλώνει δαπάνες στη βάση ποσοτικοποιημένων δραστηριοτήτων (εκρών ή αποτελεσμάτων), οι οποίες πολλαπλασιάζονται με τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους που καθορίζονται από εθνικούς κανόνες. Η επιλογή αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για εκείνα τα είδη πράξεων επιχορηγήσεων που το φυσικό τους αντικείμενο επιτρέπει να οριστούν αριθμητικές ποσότητες για την μέτρησή του και κλίμακες μοναδιαίου κόστους. Η απόφαση ένταξης αναφέρει το μέγιστο ποσό που είναι δυνατό να θεωρηθεί επιλέξιμο στο πλαίσιο της πράξης εάν πραγματοποιηθεί το σύνολο των ποσοτήτων φυσικού αντικείμενου που προβλέπονται σε αυτή. Η επαλήθευση και ο έλεγχος των επιχορηγήσεων αυτών γίνεται στη βάση των ποσοτήτων που η πραγματοποίησή τους επαληθεύεται με τα σχετικά δικαιολογητικά έγγραφα. Επιπλέον η τεκμηρίωση του κόστους ανά μονάδα φυσικού αντικείμενου, όπως αυτή ορίζεται (π.χ. 7€ ανά ώρα κατάρτισης και καταρτιζόμενο), αποτελεί επίσης σημείο της διαδρομής ελέγχου αλλά θα ελεγχθεί μόνο μία φορά για όλες τις παρόμοιες πράξεις για τις οποίες εφαρμόζεται το μοναδιαίο αυτό κόστος.

Ειδικότερες οδηγίες σχετικά με τις δαπάνες που δηλώνονται στη βάση τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους παρέχονται στο Κεφ. ΙΙ του συνημμένου παραρτήματος Γ.

B.3 Κατ' αποκοπή ποσά

Τα κατ' αποκοπή ποσά χρησιμοποιούνται όταν όλες οι δαπάνες ή μέρος των δαπανών μιας πράξης συναθροίζονται σε ένα προκαθορισμένο κατ' αποκοπή ποσό το οποίο θεωρείται επιλέξιμο για χρηματοδότηση αν πληρούνται οι όροι που περιγράφονται στην απόφαση επιχορήγησης (υλοποιημένες δράσεις και/ή επιτευχθέντα αποτελέσματα).

Σημείο προσοχής για τα κατ' αποκοπή ποσά είναι ότι διέπονται από την αρχή της δυαδικότητας. Εάν εκπληρωθούν όλες οι προϋποθέσεις που ορίζονται στην απόφαση ένταξης για το φυσικό αντικείμενο που αντιστοιχεί στο κατ' αποκοπή ποσό, τότε επαληθεύεται η επιλεξιμότητά του, αλλιώς ολόκληρο το κατ' αποκοπή ποσό θεωρείται μη επιλέξιμο ακόμα και αν μέρος των δράσεων που συνθέτει το φυσικό αντικείμενο στο οποίο αντιστοιχεί έχει υλοποιηθεί. Αυτό το χαρακτηριστικό της δυαδικότητας πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά το σχεδιασμό των πράξεων που υλοποιούνται με κατ' αποκοπή ποσά ώστε να περιορίζεται ο κίνδυνος μείωσης των επιλέξιμων δαπανών της πράξης

(π.χ. διαίρεση κατά το δυνατό του φυσικού αντικειμένου σε επιμέρους ολοκληρωμένα τμήματα το καθένα από τα οποία αντιστοιχεί σε μικρότερα κατ' αποκοπή ποσά) .

Για την επαλήθευση της επιλεξιμότητας του κατ' αποκοπή ποσού απαιτούνται μόνο τα υποστηρικτικά έγγραφα που τεκμηριώνουν την υλοποίηση του φυσικού αντικειμένου και/ή των στόχων που περιγράφονται στην απόφαση επιχορήγησης. Κανένα λογιστικό έγγραφο δεν απαιτείται για την τεκμηρίωση των σχετικών δαπανών.

Τα κατ' αποκοπή ποσά βρίσκουν εφαρμογή σε πράξεις ή τμήματα πράξεων τα οποία είναι μικρά ή υλοποιούνται από μικρούς δικαιούχους. Γι' αυτό και το συνολικό ποσό που επιτρέπεται ανά πράξη δεν πρέπει να ξεπερνά τα 50.000€ σε όρους δημόσιας δαπάνης, ακόμα και αν αυτό αντιστοιχεί σε περισσότερα από ένα κατ' αποκοπή ποσά τα οποία προβλέπονται για διαφορετικά τμήματα και δαπάνες της ίδιας πράξης.

Ειδικότερες οδηγίες σχετικά με τις δαπάνες που δηλώνονται στη βάση του κατ' αποκοπή ποσού παρέχονται στο Κεφ. ΙΙΙ του συνημμένου παραρτήματος Γ.'

Γ. ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Πεδίο εφαρμογής των διατάξεων που αφορούν στις απλοποιημένες δαπάνες αποτελούν οι πράξεις επιχορηγήσεων.

Ως επιχορήγηση ορίζεται η πράξη ή τμήματα μιας πράξης (υποέργα, δράσεις) που υλοποιούνται από το δικαιούχο με ίδια μέσα, χρησιμοποιώντας δηλαδή δικούς του πόρους. ή αλλιώς οι πράξεις ή τμήματα μιας πράξης (υποέργα) που δεν υλοποιούνται μέσω δημοσίων συμβάσεων κατά την έννοια του ΠΔ 60/2007 είτε αυτές είναι πάνω είτε κάτω από τα κατώτατα όρια εφαρμογής της Οδηγίας 18/2004 όπως αυτά ισχύουν κάθε φορά.

Ειδικότερα σε ότι αφορά το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου των επιχειρησιακών προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών που προβλέπονται στους κανονισμούς του ΕΤΠΑ και του ΕΚΤ μπορούν να εφαρμοστούν **σε πράξεις ή υποέργα αυτεπιστασίας** τα οποία περιλαμβάνουν τις δαπάνες που αντιστοιχούν στις ενέργειες που υλοποιεί ο δικαιούχος με δικούς του ανθρώπινους και υλικούς πόρους. Πράξεις ή υποέργα που υλοποιούνται στο σύνολό τους μέσω δημοσίων συμβάσεων δεν μπορούν να αποτελούν πεδίο εφαρμογής των απλοποιημένων δαπανών, δεδομένου ότι αυτές εφαρμόζονται περιοριστικά σε επιχορηγήσεις και δεν προβλέπεται η επιλεξιμότητα των δαπανών που αφορούν στη διαχείριση δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο πρέπει να σημειωθεί ότι είναι αποδεκτό να περιλαμβάνονται στο υποέργο της αυτεπιστασίας δαπάνες που αφορούν σε δημόσιες συμβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι το φυσικό αντικείμενο και το ύψος των δαπανών αυτών των συμβάσεων δεν θέτουν σε αμφισβήτηση τη φύση του υποέργου ως «*υποέργου αυτεπιστασίας*». Δηλαδή,

«ο δικαιούχος πρέπει να διατηρεί τον πλήρη έλεγχο της διοίκησης και της υλοποίησης του υποέργου ακόμα και αν τμήματα αυτού δεν υλοποιούνται με δικούς του πόρους αλλά τα προμηθεύεται μέσω δημοσίων συμβάσεων».

Συμπληρωματικά προς τα παραπάνω και ειδικότερα σε ότι αφορά τις δαπάνες διοίκησης/διαχείρισης μίας πράξης, οι οποίες αποτελούν από τη φύση τους έμμεσες δαπάνες (γενικά έξοδα), αυτές είναι κατά κανόνα επιλέξιμες μόνο στην περίπτωση πράξεων επιχορηγήσεων. Υπενθυμίζεται ότι τα διαχειριστικά κόστη δημοσίων συμβάσεων δεν είναι επιλέξιμα παρά μόνο σε ειδικές περιπτώσεις όπως εξειδικευμένα ή μεγάλου προϋπολογισμού έργα το φυσικό ή/και οικονομικό αντικείμενο των οποίων ξεφεύγει από τα όρια της συνήθους λειτουργίας του δικαιούχου.

Τέλος σημειώνεται ότι με βάση την έννοια της επιχορήγησης, οι επιλογές απλοποιημένου κόστους **βρίσκουν εφαρμογή και σε περιπτώσεις πράξεων κρατικών ενισχύσεων** υπό την προϋπόθεση ότι τηρούνται οι σχετικοί κοινοτικοί κανόνες που διέπουν τη χορήγηση αυτών των ενισχύσεων (ιδίως όταν το πλαίσιο είναι ο Απαλλακτικός Κανονισμός ή ο «De minimis») και η εφαρμογή μιας εκ των επιλογών απλοποιημένων δαπανών κρίνεται ως κατάλληλη για το είδος της ενίσχυσης που χορηγείται.

Δ. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ & ΑΡΧΕΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Δεν προβλέπεται κάποια συγκεκριμένη μέθοδος για τον υπολογισμό των επιλογών απλοποιημένων δαπανών. Αντίθετα και προκειμένου να διασφαλίζονται οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, οι υπολογισμοί των απλοποιημένων δαπανών θα πρέπει να εξασφαλίζουν την τήρηση των ακόλουθων τεσσάρων γενικών αρχών:

α) **να έχουν γίνει εκ των προτέρων**, να περιλαμβάνονται στην απόφαση επιχορήγησης και να μην αλλάζουν κατά τη διάρκεια υλοποίησης της πράξης ή μετά την ολοκλήρωσή της

β) **να είναι δίκαιοι** δηλαδή να βασίζονται στη λογική και να μην είναι υπερβολικοί

γ) **να είναι αμερόληπτοι** δηλαδή να μην ευνοούν ή αδικούν συστηματικά συγκεκριμένες κατηγορίες δικαιούχων ή πράξεων

δ) **να είναι επαληθεύσιμοι** δηλαδή να τηρείται αρχείο με τη μεθοδολογία και τα στοιχεία υπολογισμού ώστε να εξασφαλίζεται η χρηστή δημοσιονομική διαχείριση. Το αρχείο αυτό αποτελεί μέρος της διαδρομής ελέγχου. Είναι προφανές ότι δεν μπορεί να είναι επιλέξιμες απλοποιημένες δαπάνες που δεν διαθέτουν τεκμηρίωση του υπολογισμού τους.

Η τήρηση των αρχών κατά τον υπολογισμό και την εφαρμογή των επιλογών απλοποιημένων δαπανών καθιστά τις δαπάνες που περιλαμβάνονται σε αυτές **πραγματικές** παρότι στην πραγματικότητα αποτελούν καλές προσεγγίσεις τους.

Η πιο διαδεδομένη μέθοδος υπολογισμού στηρίζεται στην ανάλυση των ιστορικών δεδομένων κόστους για πράξεις ή κατηγορίες πράξεων ή δραστηριότητες τα οποία μπορούν να προέρχονται είτε από εξειδικευμένες μελέτες κόστους στην αγορά είτε από υλοποιημένα έργα της περιόδου 2000-2006. είτε από υλοποιημένα έργα δυνητικών δικαιούχων του ΕΣΠΑ που δεν έτυχαν χρηματοδότησης από το Γ' ΚΠΣ.

Ειδικότερα ο υπολογισμός των επιλογών απλοποιημένων δαπανών συνίσταται σε:

1. **ακριβή** προσδιορισμό **όλων** των κατηγοριών δαπανών που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση μίας συγκεκριμένης δράσης, έργου ή πράξης επιχορήγησης, οι οποίες θα πρέπει να περιγράφονται σαφώς και όχι γενικά ώστε να αποδεικνύεται η συσχέτισή τους με το έργο (π.χ. σε ένα έργο κατάρτισης απαιτούνται αμοιβές εκπαιδευτών στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι εργοδοτικές εισφορές και όχι γενικά αμοιβές προσωπικού στις οποίες δεν προσδιορίζεται ούτε το είδος του προσωπικού που αφορά ούτε τι συμπεριλαμβάνεται ακριβώς σε αυτές όπως εργοδοτικές εισφορές κλπ). Η λίστα των απαιτούμενων δαπανών πρέπει να είναι οριστική και να μην αλλάζει, θα πρέπει δηλαδή να συμπεριλαμβάνονται όλες οι απαραίτητες δαπάνες για την υλοποίηση του έργου.
2. αφαίρεση από τη λίστα δαπανών των μη επιλέξιμων δαπανών στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ.

3. προσδιορισμό του ύψους των δαπανών που απαιτήθηκε για κάθε σχετική κατηγορία δαπάνης για την υλοποίηση της πράξης/υπέργου/δράσης όπως αυτό αποτυπώνεται σε επίσημα λογιστικά στοιχεία. Τα στοιχεία δαπανών του ΟΠΣ μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο βαθμό που αυτά έχουν προέλθει από επαληθευμένα λογιστικά στοιχεία των φορέων που υλοποίησαν τα σχετικά έργα στη βάση του πραγματικού κόστους. Σε κάθε περίπτωση σημειώνεται πως δεν μπορούν να συμπεριλαμβάνονται στα σχετικά ποσά τεκμαρτές δαπάνες. Επιπλέον σημειώνεται ότι ο προσδιορισμός του ύψους των δαπανών μπορεί να γίνει με βάση αντιπροσωπευτικό δείγμα πράξεων που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ.
4. ταξινόμηση των δαπανών σε άμεσες και έμμεσες (για την περίπτωση υπολογισμού ποσοστών για κατ'αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών). Με δεδομένο ότι δεν προβλέπονται σχετικοί ορισμοί στο εθνικό ή κοινοτικό πλαίσιο για τον χαρακτηρισμό μιας δαπάνης ως άμεσης ή έμμεσης, είναι προφανές ότι ο χαρακτηρισμός τους εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη φύση της πράξης. Περαιτέρω εφόσον οι έμμεσες δαπάνες δεν θα ελέγχονται απαιτείται διάκριση μεταξύ των κατηγοριών δαπανών που συμπεριλαμβάνονται στις άμεσες με αυτές που συμπεριλαμβάνονται στις έμμεσες, ώστε να μην υπάρχει δυνατότητα διπλής χρηματοδότησης της ίδιας δαπάνης και ως άμεσης και ως έμμεσης. Εξαιρέση σε αυτό αποτελούν οι δαπάνες μισθοδοσίας οι οποίες μπορούν να εμφανίζονται και ως άμεσες και ως έμμεσες, οι οποίες βεβαίως θα πρέπει να αφορούν διαφορετικές ειδικότητες προσωπικού. Με βάση τα παραπάνω αποκτά εξαιρετική σημασία η συνέπεια στην αντιμετώπιση μιας δαπάνης ως άμεσης ή έμμεσης καθώς και το γεγονός ότι ο προσδιορισμός τους γίνεται προς χάριν της απλοποίησης. Υπό αυτή την έννοια επιλέξιμες δαπάνες, οι οποίες έχουν άμεση και καθαρή σχέση με τη συγχρηματοδοτούμενη πράξη (δηλαδή αποτελούν άμεσες δαπάνες για την πράξη), οι οποίες έχει διαπιστωθεί ότι αποτελούν πηγή σφαλμάτων ή η επαλήθευσή τους είναι χρονοβόρα, προτείνεται να αντιμετωπιστούν ως έμμεσες. Για την περίπτωση υπολογισμού ποσοστών για κατ'αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών η προσέγγιση αυτή θα οδηγήσει σε αύξηση του ποσοστού.
5. προσδιορισμό του ποσοστού για κατ'αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών για κάθε κατηγορία πράξης, ως το ηθικό των έμμεσων προς τις άμεσες δαπάνες, του μοναδιαίου κόστους για συγκεκριμένη δράση/ενέργεια ή του κατ'αποκοπή ποσού για συγκεκριμένο φυσικό αντικείμενο, ως το άθροισμα των απαιτούμενων άμεσων ή και έμμεσων δαπανών.

Σημειώνεται ότι ειδικά για την περίπτωση των ποσοστών για κατ'αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών ο προσδιορισμός των ποσοστών γίνεται μετά από ανάλυση της επίδρασης των υπερβολικών μέσω δημοσίων συμβάσεων που περιλαμβάνονται στις πράξεις/υποέργα επιχορηγήσεων όπου βρίσκουν εφαρμογή οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών. Είναι προφανές ότι η υλοποίηση ενός έργου επιβαρύνεται με έμμεσες δαπάνες όταν αυτό υλοποιείται εντός της δομής του δικαιούχου ενώ αντίθετα ένα έργο προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών από τρίτους δεν μπορεί να δικαιολογήσει δημιουργία έμμεσων δαπανών δεδομένου ότι η προμήθεια ή η υπηρεσία εκτελούνται με ανάλωση πόρων του αναδόχου και όχι του δικαιούχου. Οι δε δαπάνες για την απόκτησή τους περιλαμβάνονται στο σύνολό τους στο συμβατικό τίμημα. Για την περίπτωση όμως πράξεων/υποέργων αυτεπιστασίας τα οποία περιλαμβάνουν εκτός των δαπανών για την χρησιμοποίηση των ιδίων πόρων του δικαιούχου και αναθέσεις σε τρίτους, υπερβολάβους ή προμηθευτές, θα πρέπει να μελετηθεί το πώς επηρεάζεται το ποσοστό για κατ'αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών από την ύπαρξη και το ύψος αυτών των

αναθέσεων. Είναι προφανές ότι σε περίπτωση που η επίδραση αποδεικνύεται σημαντική τα ποσοστά θα πρέπει να μειώνονται ανάλογα.

Κύριο σημείο προσοχής για όλες τις περιπτώσεις απλοποιημένων δαπανών αποτελεί το γεγονός ότι τα ιστορικά στοιχεία κόστους με βάση τα οποία υπολογίζονται οι απλοποιημένες δαπάνες, θα πρέπει να είναι επιλέξιμα στην περίοδο 2007-2013. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι αν ο υπολογισμός στηρίζεται σε ιστορικά στοιχεία δαπανών του Γ' ΚΠΣ, τα στοιχεία που θα ληφθούν υπόψη είναι μόνο αυτά που είναι επιλέξιμα από το ΕΚΤ ή το ΕΤΠΑ στην περίοδο 2007-2013. Επιπλέον ο υπολογισμός μπορεί να στηρίζεται σε στοιχεία κόστους πράξεων / έργων ή δράσεων που υλοποιήθηκαν στο παρελθόν από δικαιούχους χωρίς συγχρηματοδότηση από το Γ' ΚΠΣ, οι δαπάνες των οποίων όμως είναι επιλέξιμες στην περίοδο 2007-2013.

Μεθοδολογικά ο προσδιορισμός του ύψους των δαπανών που απαιτήθηκε στο παρελθόν για την υλοποίηση μίας δράσης/έργου/πράξης επιχορήγησης η οποία θα υλοποιηθεί και στο ΕΣΠΑ μπορεί να γίνει στη βάση επαρκούς και αντιπροσωπευτικού δείγματος τέτοιων έργων από το οποίο να μπορούν να προκύψουν τεκμηριωμένα συμπεράσματα σχετικά με τη διαφοροποίηση του απαιτούμενου ύψους δαπανών ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που διέπουν την πράξη, το μέγεθος του προϋπολογισμού τους, τους δικαιούχους που τα υλοποιούν, τον τόπο υλοποίησης κλπ. Είναι προφανές ότι μία τέτοια προσέγγιση, εξασφαλίζει έναν εφικτό τρόπο προσδιορισμού των ποσοστών ή των κατ'αποκοπή ποσών, αποζημιώνει όμως τους δικαιούχους στη βάση ενός μέσου κόστους το οποίο μπορεί να απέχει από το πραγματικό ιστορικό κόστος του συγκεκριμένου δικαιούχου. Αυτό είναι αποδεκτό στο πλαίσιο της απλοποίησης που επιχειρείται υπό την προϋπόθεση ότι δεν αδικούνται ή ευνοούνται **συστηματικά** συγκεκριμένες κατηγορίες δικαιούχων.

Ειδικά για τον κανόνα των κατ'αποκοπή έμμεσων δαπανών η μεθοδολογία υπολογισμού των ποσοστών για κατ'αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών θα πρέπει να λάβει έγκριση από την Επιτροπή στη βάση των αρχών που πρέπει να διέπουν την εφαρμογή των επιλογών απλοποιημένων δαπανών. Η διαδικασία αυτή επιτρέπει να μειωθεί ο κίνδυνος πιθανών δημοσιονομικών διορθώσεων. Σημειώνεται ότι η διαδικασία που ακολουθείται είναι ανά Ταμείο δηλαδή μία πρόταση μεθοδολογίας ή ποσοστών για συγκεκριμένες πράξεις που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ και μία πρόταση για πράξεις του ΕΤΠΑ. Ειδικά δε για το ΕΤΠΑ η μεθοδολογία πριν την υποβολή της θα πρέπει να συνοδεύεται από σχετική γνωμοδότηση της Αρχής Ελέγχου. Η δυνατότητα αυτή της εκ των προτέρων εξέτασης της μεθοδολογίας υπολογισμού και αποδοχής από την Επιτροπή δεν παρέχεται για τις άλλες δύο επιλογές απλοποιημένων δαπανών.

E. ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΘΕΜΑΤΑ

E.1 ΚΑΝΟΝΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΟΤΗΤΑΣ

Οι ρυθμίσεις για την εφαρμογή των επιλογών για τις απλοποιημένες δαπάνες προσδιορίζονται σε εθνικούς κανόνες και αποτελούν μέρος των εθνικών κανόνων επιλεξιμότητας. Κατά συνέπεια υπάρχει υποχρέωση γνωστοποίησής τους στους δυνητικούς δικαιούχους κατά κανόνα και μέσω των προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων, σε κάθε όμως περίπτωση αναφέρονται στην απόφαση ένταξης.

E.2 ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Όπως προαναφέρθηκε, η χρησιμοποίηση των επιλογών απλοποιημένων δαπανών συνιστά απομάκρυνση από την αρχή του πραγματικού κόστους, δεν απαιτείται δηλαδή η τεκμηρίωση των δαπανών αυτών με λογιστικά ή άλλα υποστηρικτικά έγγραφα προκειμένου αυτές να καταστούν επιλέξιμες. Η Επιτροπή και η Αρχή Ελέγχου θα συνεχίσουν να ελέγχουν την νομιμότητα και την κανονικότητα των απλοποιημένων δαπανών με διαφορετικό όμως τρόπο. Αντικείμενο του ελέγχου στην περίπτωση αυτή αποτελεί η επαλήθευση ότι :

1. η μεθοδολογία υπολογισμού των απλοποιημένων δαπανών είναι δίκαιη, αμερόληπτη και επαληθεύσιμη και ότι στο φάκελο τεκμηρίωσης που τηρείται στον αρμόδιο φορέα συμπεριλαμβάνονται τα απαραίτητα στοιχεία τεκμηρίωσης των ποσοτήτων βάση των οποίων υπολογίζονται οι απλοποιημένες δαπάνες (πρωτογενή δεδομένα κόστους που χρησιμοποιήθηκαν, έγγραφα τεκμηρίωσης βάσης επιμερισμού έμμεσων δαπανών) . Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι τα ιστορικά στοιχεία κόστους που χρησιμοποιήθηκαν για τον υπολογισμό είναι πραγματικά, δηλαδή αποτελούν πραγματικές δαπάνες καταχωρημένες στα επίσημα στοιχεία των φορέων που αφορούν και όχι τεκμαρτά αλλά και εύλογα, δηλαδή δεν είναι υπερτιμημένα, ούτε υποτιμημένα σε σχέση με τη δομή κόστους επιμέρους κατηγοριών δικαιούχων, τις ανάγκες των πράξεων αλλά και τις ιδιαίτερες συνθήκες υλοποίησης όπως π.χ. η γεωγραφική περιοχή υλοποίησης. Επιπλέον για την περίπτωση των κατ'αποκοπή έμμεσων δαπανών σημαίνει ότι τεκμηριώνεται η βάση επιμερισμού που χρησιμοποιήθηκε για τον προσδιορισμό των έμμεσων δαπανών στις πράξεις που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό ποσοστών.
2. ο υπολογισμός έχει γίνει εκ των προτέρων (κατά προτίμηση πριν από την έκδοση της πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων) και οι σχετικές ρυθμίσεις αποτυπώνονται στις αποφάσεις ένταξης ώστε να διασφαλίζεται ότι οι δικαιούχοι είναι επακριβώς και ισότιμα ενημερωμένοι για τις απαιτήσεις επιλεξιμότητας των δαπανών αυτών.
3. τα ποσοστά κατ'αποκοπή έμμεσων δαπανών ή οι κλίμακες μοναδιαίου κόστους ή τα κατ'αποκοπή ποσά έχουν εφαρμοστεί ορθά στις σχετικές πράξεις.
4. και τέλος για την περίπτωση των σταθερών ποσοστών για τη δήλωση έμμεσων δαπανών, ότι οι άμεσες δαπάνες επί των οποίων εφαρμόζεται το σταθερό ποσοστό έμμεσων δαπανών είναι επιλέξιμες στη βάση του πραγματικού κόστους.

Από τα παραπάνω σημεία είναι προφανές ότι **κύριο** σημείο στη διαδρομή ελέγχου αποτελεί ο φάκελος τεκμηρίωσης στη βάση του οποίου προσδιορίζονται οι απλοποιημένες δαπάνες. Ο φάκελος τεκμηρίωσης ο οποίος περιλαμβάνει τη μεθοδολογία και τα ιστορικά στοιχεία κόστους τηρείται με ευθύνη της Διαχειριστικής Αρχής του προγράμματος, ή της αρμόδιας αρχής, στην περίπτωση που αφορά περισσότερα του ενός επιχειρησιακά προγράμματα, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 90 του Κανονισμού 1083/2006.

Είναι προφανές ότι στην περίπτωση που δεν επαληθεύεται η μεθοδολογία υπολογισμού στη βάση των τεσσάρων αρχών που αναφέρονται στην ενότητα «**Μεθοδολογία και Αρχές Υπολογισμού**», η δημοσιονομική επίπτωση αγγίζει το σύνολο των πράξεων στις οποίες βρίσκουν εφαρμογή οι σχετικές επιλογές απλοποιημένων δαπανών.

Επιπλέον πρέπει να σημειωθεί ότι παρόλο που οι δαπάνες των πράξεων/έργων/δράσεων που αποζημιώνονται με τις επιλογές απλοποιημένων δαπανών δεν υπόκεινται σε έλεγχο

των υποστηρικτικών εγγράφων που δικαιολογούν την πραγματοποίηση αυτών των δαπανών από τους δικαιούχους, **οι δικαιούχοι οφείλουν να τηρούν όλους τους κανόνες που διέπουν την υλοποίηση των συγχρηματοδοτούμενων αυτών έργων (π.χ. κοινοτικοί ή εθνικοί κανόνες που αφορούν δημόσιες συμβάσεις, δημοσιότητα, ίση μεταχείριση, κρατικών ενισχύσεων κλπ)**. Ο Ενδιάμεσος Φορέας Διαχείρισης, η Διαχειριστική Αρχή, η Αρχή Πιστοποίησης, η Αρχή Ελέγχου καθώς και τα κοινοτικά ελεγκτικά όργανα δεν θα επαληθεύσουν/ελέγξουν τα υποστηρικτικά έγγραφα αυτών των δαπανών. Ωστόσο παραμένει η δυνατότητα ελέγχου των συγκεκριμένων εγγράφων στο πλαίσιο οριζόντιων θεματικών ελέγχων οι οποίοι ενδέχεται να διενεργηθούν στο χρονικό διάστημα που ορίζεται για την διατήρηση των σχετικών εγγράφων από το εθνικό πλαίσιο π.χ. οριζόντιοι θεματικοί έλεγχοι στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων ή των κρατικών ενισχύσεων κλπ. Οι δικαιούχοι σε αυτή την περίπτωση υποχρεώνονται στην επίδειξη όλων των εγγράφων που σχετίζονται με την υλοποίηση των πράξεων που υλοποιήθηκαν κάνοντας χρήση των επιλογών απλοποιημένων δαπανών στο βαθμό που δεν έχει παρέλθει η υποχρέωση τήρησης των σχετικών εγγράφων με βάση το εθνικό πλαίσιο.

E.3 ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ

E.3.1 Αναδρομικότητα εφαρμογής απλοποιημένων δαπανών

Οι διατάξεις για την εφαρμογή των επιλογών απλοποιημένων δαπανών ισχύουν από την 1-1-2007, δηλαδή από την έναρξη της περιόδου επιλεξιμότητας που ορίζει ο Γενικός Κανονισμός 1083/2006. Δεδομένου ότι η εφαρμογή των απλοποιημένων δαπανών απαιτεί την έκδοση εθνικών κανόνων που τις καθορίζουν η επιλεξιμότητά τους ξεκινά από την ημερομηνία ισχύος των εθνικών κανόνων που τις καθορίζουν, εφόσον αυτή δεν είναι προγενέστερη της 1-1-2007. Με βάση τα παραπάνω και προκειμένου να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η ισότιμη μεταχείριση των δικαιούχων, η πρόσκληση για την υποβολή προτάσεων περιλαμβάνει κατά κανόνα αναφορά στους εθνικούς κανόνες προσδιορισμού των απλοποιημένων δαπανών και οι αποφάσεις ένταξης περιλαμβάνουν σαφή προσδιορισμό των κανόνων που θα εφαρμοστούν για την πράξη.

Ωστόσο στις περιπτώσεις πράξεων που έχουν ήδη ενταχθεί σε επιχειρησιακό πρόγραμμα πριν την ολοκλήρωση των εθνικών κανόνων καθορισμού των επιλογών απλοποιημένων δαπανών είναι δυνατή η εφαρμογή των επιλογών απλοποιημένων δαπανών σε αυτές υπό τις εξής προϋποθέσεις :

- Να δίνεται δυνατότητα αναδρομικής εφαρμογής τους κατά προτίμηση στο επίπεδο της πρόσκλησης για την υποβολή προτάσεων, και να προβλέπεται η δυνατότητα αυτή στις αποφάσεις ένταξης των πράξεων. Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί ότι η όποια εφαρμογή θα πρέπει να διασφαλίζει την ίση μεταχείριση των δικαιούχων, δηλαδή η αναδρομικότητα εφαρμογής, εφόσον αποφασιστεί, θα πρέπει να ισχύει για το σύνολο των δικαιούχων της συγκεκριμένης πρόσκλησης.
- Οι πράξεις στις οποίες θα εφαρμοστεί αναδρομικά η επιλογή απλοποιημένων δαπανών να μην έχουν ολοκληρωθεί.
- Να διαχωρίζεται πλήρως το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της πράξης μεταξύ των δύο περιόδων υλοποίησης της πράξης όπου στην πρώτη εφαρμόζεται η αρχή του πραγματικού κόστους και στη δεύτερη κάποια ή κάποιες από τις επιλογές απλοποιημένων δαπανών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα τέτοιας περίπτωσης αποτελούν πολυετείς πράξεις, το φυσικό αντικείμενο των οποίων επαναλαμβάνεται σε κάθε έτος με τον ίδιο τρόπο.

E.3.2 Δυνατότητα συνδυασμού των επιλογών απλοποιημένων δαπανών

Οι δαπάνες των πράξεων επιχορηγήσεων στις οποίες εφαρμόζονται οι επιλογές των απλοποιημένων δαπανών και ειδικότερα του υποέργου της αυτεπιστασίας μπορεί να είναι άμεσες ή έμμεσες. Από τις διαθέσιμες επιλογές απλοποιημένων δαπανών αυτή των κατ' αποκοπή έμμεσων δαπανών βρίσκει εφαρμογή μόνο στις έμμεσες δαπάνες του υποέργου, ενώ οι δύο άλλες επιλογές μπορούν να καλύπτουν τόσο άμεσες όσο και έμμεσες δαπάνες για την υλοποίηση του υποέργου. Είναι προφανές ότι στην περίπτωση που οι έμμεσες δαπάνες έχουν συμπεριληφθεί στον προσδιορισμό ενός κατ' αποκοπή ποσού ή ενός μοναδιαίου κόστους που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο ενός υποέργου αυτεπιστασίας, το υποέργο δεν μπορεί να επιφορτιστεί επιπλέον με κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες επί των απλοποιημένων άμεσων δαπανών που αντιστοιχούν σε αυτό.

Ωστόσο θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο σχεδιασμό των επιμέρους ενεργειών και των σχετικών δαπανών του υποέργου αυτεπιστασίας, ώστε να διασφαλίζεται η μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης, είτε στο πλαίσιο των διαφορετικών επιλογών απλοποιημένων δαπανών που χρησιμοποιούνται στην πράξη, είτε στο πλαίσιο μιας επιλογής απλοποιημένων δαπανών και άλλων δαπανών που δηλώνονται στη βάση του πραγματικού κόστους. Θυμίζουμε εδώ ότι η διπλή χρηματοδότηση είναι εύκολα ανιχνεύσιμη δεδομένου ότι η μεθοδολογία υπολογισμού περιλαμβάνει εκτός από ποιοτικό και ποσοτικό προσδιορισμό των δαπανών και αποτελεί μέρος της διαδρομής ελέγχου.

Καλή πρακτική για την αποφυγή διπλής χρηματοδότησης της ίδιας δαπάνης είναι η χρησιμοποίηση διαφορετικών επιλογών απλοποιημένων δαπανών να στα διάφορα υποέργα της πράξης.

E.3.3 Πιστοποίηση απλοποιημένων δαπανών

Για να δηλωθεί μία δαπάνη στην Επιτροπή θα πρέπει, να έχει επαληθευτεί, μεταξύ άλλων, η εκτέλεση του φυσικού αντικείμενου στο οποίο αντιστοιχεί η δαπάνη αυτή. Για την περίπτωση των επιλογών απλοποιημένων δαπανών η υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου στο οποίο αντιστοιχούν οι δαπάνες αυτές πιστοποιείται ανάλογα με την χρησιμοποιούμενη επιλογή ως εξής:

Κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες : μπορούν να δηλωθούν στην Επιτροπή μόνο κατά την αναλογία των άμεσων δαπανών της πράξης που πιστοποιούνται, δεδομένου ότι οι έμμεσες δαπάνες πραγματοποιούνται στο δικαιούχο μόνο εφόσον έχουν πραγματοποιηθεί άμεσες δαπάνες. Επιπλέον το ποσό των έμμεσων δαπανών προσδιορίζεται στη βάση του ποσού των άμεσων δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί. Κατά συνέπεια δεν επιτρέπεται η εμπροσθοβαρής πιστοποίηση και δήλωση στην Επιτροπή έμμεσων δαπανών χωρίς να πιστοποιείται και δηλώνεται ταυτόχρονα το μέρος των άμεσων δαπανών με βάση το οποίο προσδιορίζονται.

Τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους : Οι δαπάνες που μπορούν να πιστοποιηθούν και δηλωθούν στην Επιτροπή πρέπει να υπολογίζονται στη βάση των ποσοτήτων φυσικού αντικείμενου που έχουν επαληθευτεί. Οι δαπάνες αυτές θα προκύπτουν από το γινόμενο των ποσοτήτων φυσικού αντικείμενου που πιστοποιούνται με την τυποποιημένη κλίμακα μοναδιαίου κόστους που έχει προσδιοριστεί.

Κατ' αποκοπή ποσά: Οι δαπάνες που μπορούν να πιστοποιηθούν και δηλωθούν στην Επιτροπή πρέπει να γίνεται στη βάση του πιστοποιημένου φυσικού αντικείμενου (συμπεριλαμβανομένων των στόχων που επιτεύχθηκαν αν προβλέπεται) που έχει προσδιοριστεί στην απόφαση ένταξης για την καταβολή του κατ' αποκοπή ποσού.

Σημειώνεται ότι ο φορέας διαχείρισης δικαιούται να δίνει προκαταβολές ή να κάνει ενδιάμεσες πληρωμές στους δικαιούχους για την υλοποίηση μίας πράξης με τη χρήση επιλογών απλοποιημένων δαπανών, ωστόσο οι πληρωμές αυτές δεν μπορούν να θεωρηθούν επαληθευμένες δαπάνες των έργων που μπορούν να πιστοποιηθούν και δηλωθούν στην Επιτροπή. Εξαιρέση αποτελούν προκαταβολές που δίνονται στο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του άρθρου 78 παρ. 2 του Καν. 1083/2006. Άρα στην περίπτωση των απλοποιημένων δαπανών, με δεδομένο ότι η επιλεξιμότητά τους κρίνεται στη βάση της ολοκλήρωσης προσδιορισμένου φυσικού αντικείμενου στο οποίο αντιστοιχούν, ο φορέας διαχείρισης θα πρέπει να περιμένει την τελική πληρωμή κατά την οποία πιστοποιείται και επαληθεύεται το φυσικό αντικείμενο.

Ε.3.4 Απλοποιημένες δαπάνες χρηματοδοτούμενες στο πλαίσιο της ρήτρας ευελιξίας

Δεδομένου ότι οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών δύνανται να χρησιμοποιηθούν και για τα δύο Ταμεία η χρησιμοποίησή τους είναι δυνατή και για τις πράξεις/υποέργα/δράσεις που συγχρηματοδοτούνται στο πλαίσιο της ρήτρας ευελιξίας ενός προγράμματος. Ωστόσο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:

1. Το ποσό των απλοποιημένων δαπανών που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της ρήτρας ευελιξίας συνυπολογίζεται στο ποσό της διασταυρούμενης χρηματοδότησης η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει το 10% ανά άξονα προτεραιότητας ή το 15% στην περίπτωση του Στόχου «Περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και απασχόληση» και επομένως θα πρέπει να υπολογίζεται και να παρακολουθείται ξεχωριστά. Συνεπώς απαιτείται ιδιαίτερη προσοχή κατά το σχεδιασμό π.χ. ενός κατ'αποκοπή ποσού, ώστε αν είναι δυνατό να μην περιλαμβάνει μέσα δαπάνες οι μισές από τις οποίες είναι επιλέξιμες στο ΕΤΠΑ και υπόλοιπες από το ΕΚΤ ή αλλιώς να είναι απολύτως διακριτό από την αρχή το τμήμα της απλοποιημένης δαπάνης που αφορά το ΕΤΠΑ και αυτό που αφορά το ΕΚΤ. Διαφορετική προσέγγιση ενδέχεται να προκαλέσει σημαντικές δυσκολίες στο επίπεδο της παρακολούθησης.
2. Ειδικά σε ότι αφορά τις κατ'αποκοπή έμμεσες δαπάνες, θα χρησιμοποιούνται κατά κανόνα δύο διαφορετικά ποσοστά για την κατ'αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών, ένα ποσοστό εφαρμοζόμενο στις άμεσες δαπάνες ΕΤΠΑ και ένα ποσοστό εφαρμοζόμενο στις άμεσες δαπάνες ΕΚΤ. Το κάθε ποσοστό θα πρέπει να έχει υπολογιστεί με βάση διαφορετικά ιστορικά στοιχεία κόστους (από αντίστοιχες πράξεις ΕΤΠΑ ή ΕΚΤ και με βάση τους κανόνες επιλεξιμότητας του κάθε Ταμείου). Η χρησιμοποίηση σε μία πράξη, μέρος της οποίας συγχρηματοδοτείται στο πλαίσιο της ρήτρας ευελιξίας, του μέσου όρου των ποσοστών που χρησιμοποιούνται για τις αντίστοιχες πράξεις ΕΤΠΑ και ΕΚΤ δεν είναι επιτρεπτή.
3. Σε περίπτωση δημοσιονομικών διορθώσεων οι έμμεσες δαπάνες που δηλώνονται κατά αποκοπή στο πλαίσιο της ρήτρας ευελιξίας διορθώνονται σύμφωνα με τη διόρθωση που επιβάλλεται στις άμεσες δαπάνες διασταυρούμενης χρηματοδότησης. Σε ότι αφορά ένα κατ'αποκοπή ποσό η μη υλοποίηση του φυσικού αντικείμενου στο οποίο αντιστοιχεί θα οδηγήσει σε μη επιλεξιμότητα ολόκληρου του κατ'αποκοπή ποσού, δηλαδή η δυαδική αρχή ισχύει και στην περίπτωση του ποσού που χρηματοδοτείται στο πλαίσιο της ρήτρας ευελιξίας.

E.3.5 Δημοσιονομικές διορθώσεις απλοποιημένων δαπανών

Οι παρατυπίες που μπορούν να διαπιστωθούν σε πράξεις/υποέργα που υλοποιούνται κάνοντας χρήση των επιλογών απλοποιημένων δαπανών μπορούν, ανάλογα με το εύρημα, να είναι συστημικού ή μη χαρακτήρα. Κατά συνέπεια οι δημοσιονομικές διορθώσεις που εφαρμόζονται σε πράξεις/υποέργα που υλοποιούνται κάνοντας χρήση των επιλογών απλοποιημένων δαπανών μπορούν, ανάλογα με το εύρημα, να είναι οριζόντιες ή σημειακές αντίστοιχα.

Στην περίπτωση που η παρατυπία εντοπίζεται στη μεθοδολογία με βάση την οποία προσδιορίζονται οι απλοποιημένες δαπάνες ή στη βάση υπολογισμού, δηλαδή στα πρωτογενή στοιχεία κόστους τα οποία χρησιμοποιούνται για τους υπολογισμούς, η διόρθωση θα είναι οριζόντια και θα εφαρμόζεται σε όλα τις πράξεις στις οποίες έχουν εφαρμοστεί οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών στις οποίες εντοπίστηκε η παρατυπία. Υπενθυμίζεται ότι οι αρχές στη βάση των οποίων κρίνεται η εφαρμοζόμενη μεθοδολογία είναι οι υπολογισμοί να έχουν γίνει εκ των προτέρων, να είναι δίκαιοι, αμερόληπτοι και επαληθεύσιμοι. Χαρακτηριστικά παραδείγματα παρατυπιών αυτής της κατηγορίας μπορούν να αποτελούν :

- Η μη διασφάλιση, από τη μεθοδολογία, τόσο της επιλεξιμότητας των δαπανών όσο και της μη δυνατότητας διπλής χρηματοδότησης της ίδιας δαπάνης
- Η χρησιμοποίηση στους υπολογισμούς τεκμαρτών ή εκτιμώμενων και όχι πραγματικών στοιχείων ιστορικού κόστους
- Η μη διασφάλιση επαρκούς διαδρομής ελέγχου, τήρησης δηλαδή ενός ολοκληρωμένου φακέλου τεκμηρίωσης των απλοποιημένων δαπανών σύμφωνα με το άρθρο 90 του Καν. 1083/2006.

Στην περίπτωση που η παρατυπία αφορά στην εφαρμογή των επιλογών απλοποιημένων δαπανών στο πλαίσιο μίας συγκεκριμένης πράξης, όπως π.χ. η παρατυπία θεωρείται ότι αφορά τη συγκεκριμένη πράξη και επομένως η δημοσιονομική διόρθωση θα αφορά τις δαπάνες της συγκεκριμένης και μόνο πράξης. Παραδείγματα παρατυπιών κατά την εφαρμογή των απλοποιημένων δαπανών σε συγκεκριμένη πράξη αποτελούν :

- η εφαρμογή του μη ορθού ποσοστού για κατ'αποκοπή έμμεσες δαπάνες στις επιλέξιμες άμεσες δαπάνες της πράξης ή η εφαρμογή του ορθού ποσοστού και σε μη επιλέξιμες άμεσες δαπάνες της πράξης,
- η εφαρμογή του μη ορθού μοναδιαίου κόστους στις επαληθευμένες ποσότητες φυσικού αντικείμενου της πράξης ή η εφαρμογή του ορθού μοναδιαίου κόστους και σε μη επαληθευμένες ποσότητες φυσικού αντικείμενου π.χ. στις προβλεπόμενες και όχι στις τελικά υλοποιημένες ποσότητες.
- η πληρωμή ενός κατ'αποκοπή ποσού χωρίς να έχει επαληθευτεί το συνολικό φυσικό αντικείμενο ή/και οι στόχοι που είχαν τεθεί ως προϋπόθεση για την πληρωμή του ή η πληρωμή μέρους του κατ'αποκοπή ποσού εξαιτίας της υλοποίησης μέρους του φυσικού αντικείμενου,

ΣΤ. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΛΟΠΟΙΗΜΕΝΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ

Με βάση το κανονιστικό πλαίσιο η χρησιμοποίηση της επιλογής του πραγματικού κόστους είναι πάντα διαθέσιμη στις αρχές διαχείρισης. Συνεπώς η χρησιμοποίηση των τριών διαθέσιμων επιλογών, που στοχεύουν στην απλοποίηση της διαχείρισης και του ελέγχου των πράξεων επιχορηγήσεων **δεν έχουν υποχρεωτική εφαρμογή για την**

περίοδο 2007-2013. Θα πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ότι η μη υποχρεωτικότητα εφαρμογής τους από το κανονιστικό πλαίσιο σημαίνει ότι εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αρχών διαχείρισης η χρησιμοποίηση τους και όχι ότι δίνεται δυνητική ευχέρεια στους δικαιούχους να επιλέξουν ανάμεσα στη δήλωση δαπανών στη βάση του πραγματικού κόστους ή των επιλογών απλοποιημένων δαπανών στο πλαίσιο της ίδιας πρόσκλησης.

Παρά την έλλειψη υποχρέωσης συνιστάται η χρησιμοποίηση των επιλογών απλοποιημένων δαπανών, δεδομένου ότι αναμένεται να επιφέρουν σημαντική μείωση των απαιτούμενων πόρων για την υλοποίηση τη διαχείριση και τον έλεγχο των δαπανών των πράξεων στις οποίες βρίσκουν εφαρμογή καθώς και του αριθμού των εγγράφων που απαιτούνται για την αιτιολόγηση αυτών των δαπανών. Το μέγεθος της απλοποίησης μπορεί να εκτιμηθεί εάν ληφθεί υπόψη ότι ο διοικητικός φόρτος εκτείνεται από το επίπεδο του δικαιούχου, της διαχειριστικής αρχής/ενδιάμεσου φορέα, της αρχής πιστοποίησης, της αρχής ελέγχου μέχρι και το επίπεδο των ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων.

Παρότι οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών μπορούν να εφαρμοστούν σε όλες τις πράξεις επιχορηγήσεων (ή μέρους αυτών) η πλέον κατάλληλη εφαρμογή τους βρίσκεται στις περιπτώσεις πράξεων με τα ακόλουθα χαρακτηριστικά :

- Πράξεις η υλοποίηση των οποίων απαιτεί σημαντικούς ανθρώπινους πόρους (έντασης εργασίας)
- Πράξεις μικρού προϋπολογισμού ή πράξεις που απαιτούν μεγάλο όγκο λογιστικών εγγράφων για την επαλήθευση μικρής αξίας δαπανών.
- Πράξεις με αντικειμενική δυσκολία στην τεκμηρίωση του οικονομικού αντικειμένου τους (όπως ο επιμερισμός των γενικών εξόδων).
- Πράξεις με επαναλαμβανόμενες δράσεις στο πλαίσιο της ίδιας πράξης ή επαναλαμβανόμενες πράξεις
- Πράξεις που υλοποιούνται από μικρούς σε μέγεθος δικαιούχους για τους οποίους το διαχειριστικό κόστος τήρησης των κανόνων για τις πράξεις που υλοποιούν είναι δυσανάλογο του μεγέθους τους, ενώ εμφανίζουν μεγάλο κίνδυνο μη δυνατότητας τήρησης των απαραίτητων εγγράφων μέχρι το κλείσιμο των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Παραδείγματα τέτοιων πράξεων απαντώνται ιδιαιτέρως στα επιχειρησιακά προγράμματα που συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ. Σε ότι αφορά το ΕΤΠΑ οι επιλογές απλοποιημένων δαπανών μπορούν να βρουν εφαρμογή σε περιπτώσεις πράξεων στον τομέα της έρευνας και γενικότερα σε πράξεις που απαιτούν σημαντικούς ανθρώπινους πόρους από το δικαιούχο.

Οι αρχές διαχείρισης θα πρέπει να εντοπίσουν το καταλληλότερο πεδίο εφαρμογής για κάθε επιλογή απλοποιημένων δαπανών, ώστε οι κατηγορίες πράξεων /δράσεων κλπ που θα επιλεγούν να προσφέρουν την κρίσιμη μάζα πράξεων που είναι απαραίτητη για να επιτευχθεί ο στόχος της ουσιαστικής απλοποίησης της διαχείρισης και του ελέγχου στο πλαίσιο του προγράμματος, ισοσκελίζοντας ταυτόχρονα το κόστος και την προσπάθεια για την προετοιμασία που απαιτείται πριν την εφαρμογή.

Στην νέα έκδοση των τεχνικών δελτίων πράξεων που εγκρίθηκαν με το 26384/ΕΥΘΥ1148/18.06.2010 έγγραφο μας έχουν ήδη ενσωματωθεί πεδία για τη διακριτή δήλωση των επιλογών απλοποιημένων δαπανών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν αφού προηγηθεί το απαραίτητο προκαταρκτικό στάδιο.

Στον πίνακα του παραρτήματος Β παρουσιάζονται συνοπτικά η μεθοδολογία εφαρμογής και οι κύριες διαφορές μεταξύ των τεσσάρων δυνατών επιλογών απλοποιημένων δαπανών που δύνανται να εφαρμοστούν σε πράξεις/υποέργα επιχορηγήσεων με ταυτόχρονη παράθεση των βασικών βημάτων του προκαταρκτικού σταδίου που απαιτείται για την προετοιμασία εφαρμογής.

Η Υπηρεσία μας είναι στη διάθεσή σας για την υποστήριξη σε θέματα που αφορούν τη μεθοδολογία για τον υπολογισμό των απλοποιημένων δαπανών και τις ρυθμίσεις εφαρμογής τους καθώς και για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση.



ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΗ:
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΔΙΕΚ/ΣΗ2

Ο Γενικός Γραμματέας


ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γιώργος Πετράκος

Συνημμένα :

- 1 Παράρτημα Α' : Έμμεσες Δαπάνες που δηλώνονται στη βάση του πραγματικού κόστους - Γενικές Αρχές Επιμερισμού
- 2 Παράρτημα Β' : Μεθοδολογία Εφαρμογής/Κύριες διαφορές μεταξύ των 4 επιλογών διαχείρισης πράξεων επιχορηγήσεων
- 3 Παράρτημα Γ: Κείμενο Κατευθύνσεων COCOF 09/0025/04-EL / 28/01/2010 Έμμεσες δαπάνες που δηλώνονται κατ'αποκοπή-Δαπάνες με βάση κατ'αποκοπή ποσοστό οι οποίες υπολογίζονται με την εφαρμογή τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους-Κατ' αποκοπή ποσά

Εσωτερική Διανομή :

- Γραφείο Υπουργού κας. Λ. Κατσέλη.
- Γραφείο Υφυπουργού κ. Στ. Αρναουτάκη
- Γραφείο Γεν. Γραμματέα κου. Γ. Πετράκου
- Γραφείο Γεν. Δ/ντή ΑΠ
- Ειδική Υπηρεσία Αρχή Πληρωμής
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού της Εφαρμογής Επιχειρησιακών Προγραμμάτων
- Ειδική Υπηρεσία Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος
- Ειδική Υπηρεσία Στρατηγικής Σχεδιασμού & Αξιολόγησης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων
- Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α

Έμμεσες Δαπάνες που δηλώνονται στη βάση του πραγματικού κόστους – Γενικές Αρχές Επιμερισμού

A.1 Επιλεξιμότητα έμμεσων δαπανών

Έμμεσες είναι όλες εκείνες οι **επιλέξιμες** δαπάνες οι οποίες δεν μπορούν να προσδιοριστούν από ένα δικαιούχο ως δαπάνες συνδεδεμένες άμεσα με την υλοποίηση ενός συγκεκριμένου έργου, αλλά οι οποίες μπορούν να προσδιοριστούν και τεκμηριωθούν από το λογιστικό σύστημα του φορέα υλοποίησης, ως δαπάνες οι οποίες πραγματοποιούνται σε ευθεία συσχέτιση με τις άμεσες δαπάνες οι οποίες αποδίδονται σε ένα έργο.

Οι έμμεσες δαπάνες, οι οποίες ταυτίζονται με τα Γενικά Έξοδα (Overheads), είναι όλες οι δομικές ή/και υποστηρικτικές δαπάνες διοικητικής, τεχνικής ή λειτουργικής φύσης οι οποίες πραγματοποιούνται προς χάριν της εκτέλεσης περισσότερων της μιάς δραστηριοτήτων /έργων του δικαιούχου και κατά συνέπεια δεν μπορούν να αποδοθούν σε ένα μόνο έργο ή δραστηριότητα. Η φύση μιας έμμεσης δαπάνης είναι τέτοια ώστε δεν είναι δυνατό ή τουλάχιστον δεν είναι εφικτό, να μετρήσουμε με κάποια ακρίβεια ποιο μέρος της δαπάνης αυτής πρέπει να αποδοθεί σε κάθε δραστηριότητα ή έργο του δικαιούχου.

Δεδομένου ότι το κόστος διαχείρισης δημοσίων συμβάσεων δεν είναι επιλέξιμη δαπάνη στο ΕΣΠΑ, οι έμμεσες δαπάνες θεωρούνται επιλέξιμες μόνο σε έργα που υλοποιούνται από το δικαιούχο με ίδια μέσα (υποέργα αυτεπιστασίας) (ΥΠΑΣΥΔ, άρθρο 36 παρ. 4). Με βάση τα παραπάνω δεν μπορούν να τεκμηριωθούν έμμεσες δαπάνες σε έργα προμήθειας αγαθών ή υπηρεσιών τα οποία υλοποιούνται με προσφυγή σε ανάδοχο μέσω δημόσιας σύμβασης.

Επιπλέον σύμφωνα με τα άρθρα 31 της ΥΠΑΣΥΔ «Τα γενικά (έμμεσα) έξοδα είναι επιλέξιμες δαπάνες εάν είναι στοιχείο του πραγματικού κόστους για την εκτέλεση της πράξης που συγχρηματοδοτείται από τα διαρθρωτικά ταμεία και εάν καταλογίζονται στην πράξη αυτή, κατ' αναλογία, σύμφωνα με δίκαιη και δεόντως αιτιολογημένη μέθοδο κατανομής.»

Η διάταξη αυτή σε συνδυασμό με τον ορισμό των έμμεσων δαπανών που αναφέρθηκε παραπάνω συνθέτει τέσσερις διαφορετικές παραμέτρους για την επιλεξιμότητα μιας έμμεσης δαπάνης στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ. Ειδικότερα η έμμεση δαπάνη θα πρέπει :

- 1 να σχετίζεται με το έργο. Η έμμεση δαπάνη σχετίζεται με το έργο εάν πραγματοποιείται για την απόκτηση πόρου ή υπηρεσίας την οποία έχει ανάγκη ο δικαιούχος προκειμένου να υλοποιήσει το συγχρηματοδοτούμενο έργο. Συνεπώς μία έμμεση ως προς τη φύση της δαπάνη του δικαιούχου που δεν σχετίζεται/υποστηρίζει το συγχρηματοδοτούμενο έργο δεν θα πρέπει να το επιφορτίσει.
- 2 να είναι επιλέξιμη στο πλαίσιο του Ταμείου από το οποίο συγχρηματοδοτείται η πράξη.
- 3 να είναι στοιχείο του πραγματικού κόστους, δηλαδή ο δικαιούχος να έχει **πραγματοποιήσει** αυτή τη δαπάνη (όχι προϋπολογιστική ή υπό εκτίμηση δαπάνη) και η δαπάνη αυτή να πιστοποιείται με λογιστικά έγγραφα ή άλλα έγγραφα ισοδύναμης αποδεικτικής αξίας τα οποία αποτυπώνεται στο λογιστικό σύστημα του δικαιούχου.
- 4 να καταλογίζεται στο έργο κατ' αναλογία σύμφωνα με δίκαιη και δεόντως αιτιολογημένη μέθοδο κατανομής (επιμερισμού) ώστε, αν και προσεγγιστικά, να επιφορτίζουν το συγχρηματοδοτούμενο έργο ανάλογα με τη χρησιμοποίηση που γίνεται από αυτό στον πόρο ή τη υπηρεσία για την απόκτηση του οποίου πραγματοποιήθηκε η έμμεση δαπάνη.

Ο δικαιούχος θα πρέπει να είναι σε θέση να τεκμηριώσει ότι η μέθοδος κατανομής των έμμεσων δαπανών στο συγχρηματοδοτούμενο έργο πληροί τις παραπάνω προϋποθέσεις.

A.2 Ενδεικτικές μέθοδοι κατανομής έμμεσων δαπανών

Στη συνέχεια παρουσιάζονται ενδεικτικές μέθοδοι κατανομής που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον καταλογισμό έμμεσων δαπανών σε πράξεις που συγχρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία. Σημειώνεται ότι η επιλογή της μιας ή της άλλης μεθόδου δεν προβλέπεται από κανονιστική ή άλλη διάταξη. Κριτήριο για την επιλογή μιας μεθόδου αποτελούν παράμετροι όπως το είδος των δραστηριοτήτων που έχει ο δικαιούχος, το λογιστικό σύστημα που εφαρμόζει όπως π.χ. αν τηρεί σύστημα αναλυτικής λογιστικής και οι συνήθειες λογιστικές πρακτικές που ακολουθεί για το μερισμό του κόστους.

A.2.1 Πολλαπλά κριτήρια κατανομής έμμεσων δαπανών

Στην περίπτωση αυτή οι έμμεσες δαπάνες καταλογίζονται στις επιμέρους δραστηριότητες ή έργα του φορέα με βάση διαφορετικά κριτήρια επιμερισμού έτσι ώστε να διασφαλίζεται ανάλογα με τη φύση της κάθε δαπάνης ο πλέον δίκαιος τρόπος κατανομής της, αποτυπώνοντας έτσι το βαθμό χρήσης του πόρου στον οποίο αντιστοιχεί η έμμεση δαπάνη από τις διάφορες δραστηριότητες ή έργα. Η μέθοδος αυτή ακολουθείται συνήθως από φορείς που τηρούν σύστημα αναλυτικής λογιστικής. Ωστόσο μπορεί να χρησιμοποιηθεί και από φορείς που θέλουν να επιμερίσουν τις δαπάνες τους για ειδικούς λόγους

Για τις περισσότερες κατηγορίες έμμεσων δαπανών τα πλέον συνηθισμένα κριτήρια επιμερισμού στηρίζονται στο χρόνο και στο χώρο. Γενικά τα διοικητικά κόστη επιμερίζονται καλύτερα με κριτήριο τον παραγωγικό χρόνο ενώ τα κόστη που συνδέονται με τη χρήση εγκαταστάσεων επιμερίζονται καλύτερα με το κριτήριο του χώρου. Ωστόσο οι δικαιούχοι μπορούν να χρησιμοποιήσουν και άλλα κριτήρια που τεκμηριωμένα μπορούν να οδηγήσουν σε καλύτερη προσέγγιση του μερισμού μίας έμμεσης δαπάνης ή κατηγορίας έμμεσων δαπανών όπως π.χ. ο αριθμός εργαζομένων σε ένα έργο ως ποσοστό του συνόλου των εργαζομένων σε όλα τα έργα, αριθμός πληρωμών που έγιναν σε ένα έργο ως ποσοστό του συνόλου των πληρωμών που διενεργήθηκαν για όλα τα έργα κλπ.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται ενδεικτικές κατηγορίες έμμεσων δαπανών και κριτήρια που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον επιμερισμό τους.

A/A	Κατηγορίες έμμεσων δαπανών	Ενδεικτικό Κριτήριο Μερισμού
1	<ul style="list-style-type: none"> • Μισθώματα κτιρίων • Έξοδα κοινοχρήστων • Φωτισμός • Δαπάνες θέρμανσης χώρων • Δαπάνες Καθαριότητας • Αποσβέσεις συντήρησης και επισκευής κτιρίων και ενσωματωμένων σε 	<p><u>% χρήσης του χώρου:</u></p> <p><u>αν ο χώρος του έργου χρησιμοποιείται μόνο από το έργο για όλη τη χρονική διάρκεια στην οποία αναφέρεται η δαπάνη τότε:</u></p> <p>% χρήσης του χώρου = % του χώρου που χρησιμοποιείται = τ.μ. χώρου που χρησιμοποιείται από το έργο / τ.μ κτιρίου στο οποίο αντιστοιχεί το μίσθωμα και χρησιμοποιούνται ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν για έργα X100</p> <p>ή</p>

αυτό μόνιμων
εγκαταστάσεων

αν ο χώρος του έργου χρησιμοποιείται μόνο από το έργο αλλά για διαφορετική χρονική διάρκεια από αυτήν στην οποία αναφέρεται η δαπάνη ή αν ο χώρος χρησιμοποιείται από περισσότερα του ενός έργα στη διάρκεια συγκεκριμένης χρονικής περιόδου τότε

% χρήσης του χώρου = % του χώρου που χρησιμοποιείται X % του χρόνου που χρησιμοποιείται

όπου : % του χρόνου που χρησιμοποιείται = χρόνος που χρησιμοποιείται ο χώρος/ συνολική διαθεσιμότητα του συγκεκριμένου χώρου και έτσι :

% χρήσης του χώρου = τ.μ. χώρου του έργου * χρόνο χρήσης του χώρου από το έργο /τ.μ κτιρίου * χρόνο διαθεσιμότητας των τμ του κτιρίου

Σημ. στον υπολογισμό των συνολικών τ.μ. του κτιρίου δεν συνυπολογίζονται οι χώροι για διαδρόμους, τουαλέτες κλπ. δεδομένου ότι το κόστος χρήσης των χώρων αυτών θα κατανεμηθεί αυτόματα μέσω του δείκτη.

Παράδειγμα επιμερισμού ενοικίου

Έστω συγχρηματοδοτούμενο έργο που χρησιμοποιεί 400 τμ από τα 1000 τμ των εγκαταστάσεων του δικαιούχου που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για διάφορα έργα. Για το σύνολο των εγκαταστάσεων ο δικαιούχος πληρώνει ενοίκιο 1500€ το μήνα. Αν ο χώρος των 400τμ χρησιμοποιείται μόνο από το έργο τότε το έργο χρησιμοποιεί το 40% του διαθέσιμου χώρου και στο έργο μπορούν να καταλογιστούν 1500€ * 400/1000 = 600€ για κάθε μήνα χρησιμοποίησης των 400 τμ ή αλλιώς το 40% του ενοικίου

Εάν η χρονική διάρκεια του έργου είναι μικρότερη του μήνα τότε λαμβάνουμε υπόψη το χρόνο χρήσης επιλέγοντας ως μονάδα μέτρησης π.χ. τις εβδομάδες ή τις ημέρες. Έτσι αν το έργο έχει διάρκεια 2 εβδομάδων θα πρέπει να επιφορτιστεί με το 20% του ενοικίου

Εάν το έργο έχει διάρκεια 2 εβδομάδων αλλά ο χώρος χρησιμοποιείται μόνο για 4 ώρες κάθε ημέρα από τις 8 εργάσιμες ώρες τότε το έργο χρησιμοποιεί το 40% του χώρου για το 25% του χρόνου διαθεσιμότητας του χώρου άρα μπορεί να επιβαρυνθεί με το 10% του ενοικίου ανά μήνα.

2	<ul style="list-style-type: none"> • Δαπάνες Μισθοδοσίας • Επικοινωνίες (τέλη, έξοδα τηλεπικοινωνιακών εγκαταστάσεων, άλλες δαπάνες επικοινωνίας) • Έντυπα και γραφική ύλη • Συντήρηση και επισκευή του μηχανικού και άλλου εξοπλισμού 	<p>ο χρόνος :</p> <p>παραγωγικές ώρες προσωπικού που απασχολείται άμεσα στο έργο X Ωριαίος συντελεστής επιμερισμού έμμεσης δαπάνης</p> <p>όπου :</p> <p>Ωριαίος συντελεστής έμμεσης δαπάνης = Ποσό Έμμεσης Δαπάνης που σχετίζεται με το έργο/ παραγωγικές ώρες όλων των έργων στις οποίες θα επιμεριστεί η δαπάνη.</p> <p>Παράδειγμα επιμερισμού τηλεπικοινωνιακών τελών</p> <p>Έστω :</p> <p>τιμολόγιο παροχής τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών αξίας 1000€ για χρονικό διάστημα 2 μηνών.</p> <p>αριθμός απασχολούμενων στο συγχρηματοδοτούμενο έργο : 5, εκ των οποίων 2 με μερική απασχόληση 4 ωρών ημερησίως και 3 με πλήρη απασχόληση 8 ωρών ημερησίως. Άρα στο διάστημα των 2 μηνών που αντιστοιχεί η δαπάνη ο αριθμός των παραγωγικών ωρών υπολογίζεται σε : ((2άτομα X 4ώρες/ημέρα) + (3 άτομα X 8 ώρες /ημέρα)) X 44ημέρες = 1408 ώρες</p> <p>Στο διάστημα των 2 μηνών που αντιστοιχεί η δαπάνη έστω ότι υλοποιήθηκαν συνολικά 5.000 ώρες απασχόλησης στο πλαίσιο διαφόρων έργων.</p> <p>Επομένως ο ωριαίος συντελεστής της δαπάνης υπολογίζεται σε $1000/5000=0,2\text{€}/\text{ώρα}$ άμεσης εργασίας.</p> <p>Άρα το συγχρηματοδοτούμενο έργο θα επιφορτιστεί με το ποσό των $1408*0,2=281,6\text{€}$.</p> <p>Σημειώνεται ότι η βάση επιμερισμού είναι οι συνολικές ώρες άμεσης εργασίας, δηλαδή δεν συμπεριλαμβάνονται οι ώρες εργασίας του προσωπικού που απασχολείται στις υποστηρικτικές λειτουργίες του φορέα π.χ. λογιστές, διοίκηση κλπ.</p>
3	<p>Δαπάνες ασφάλισης προσωπικού ή εγκαταστάσεων</p>	<p>Ποσοστό προσωπικού ή αξίας εγκαταστάσεων που χρησιμοποιείται στο έργο ή τη δραστηριότητα ως προς το σύνολο του προσωπικού που απασχολείται άμεσα σε όλες τις δραστηριότητες /έργα του φορέα.</p>
4	<p>Δαπάνες νομικής υποστήριξης</p>	<p>Ποσοστό του συνολικών άμεσων δαπανών στη δραστηριότητα/έργο ως προς το σύνολο των άμεσων δαπανών του φορέα για όλες τις δραστηριότητες/έργα του φορέα.</p>

5	Δαπάνες που σχετίζονται με την οικονομική διαχείριση ή/και τον έλεγχο	Ποσοστό πληρωμών που έγιναν για το έργο ως προς το σύνολο των πληρωμών που πραγματοποιήθηκαν για όλες τις δραστηριότητες/έργα
6	Δαπάνες διοίκησης προσωπικού	Ποσοστό προσωπικού που απασχολείται άμεσα στο έργο ως προς το σύνολο του προσωπικού που απασχολείται στα έργα

Σημειώνεται ότι ο παραπάνω κατάλογος είναι ενδεικτικός τόσο ως προς τις κατηγορίες έμμεσων δαπανών που περιλαμβάνει όσο και ως προς τα κριτήρια επιμερισμού αυτών.

A.2.2 Κατανομή έμμεσων δαπανών με βάση συντελεστή

Εναλλακτικά προς την πρώτη μέθοδο ο καταλογισμός των γενικών εξόδων μπορεί να γίνει με τη χρήση συντελεστή/ών καταλογισμού έμμεσων δαπανών (Single Overhead Rate ή Multiple Overhead Rates).

A.2.2.1 Ενιαίος Συντελεστής Έμμεσων Δαπανών (Απλοποιημένη μέθοδος επιμερισμού)

Με την απλοποιημένη μέθοδο επιμερισμού η κατανομή όλων των επιλέξιμων έμμεσων δαπανών γίνεται με βάση ένα μοναδικό συντελεστή. Η μέθοδος αυτή εφαρμόζεται κυρίως από μικρού μεγέθους φορείς ή μεγαλύτερου μεγέθους όπου ένας μοναδικός δείκτης για την κατανομή όλων των έμμεσων δαπανών του φορέα δικαιολογείται από το γεγονός ότι όλες οι δραστηριότητες του φορέα επωφελούνται περίπου ισομερώς από τις έμμεσες δαπάνες του φορέα. Επιπλέον μπορεί να χρησιμοποιείται και στην περίπτωση φορέων που συσσωρεύουν και καταγράφουν τις έμμεσες δαπάνες τους στο επίπεδο του φορέα και όχι σε κέντρα κόστους ή επιμέρους τμήματα του φορέα, τηρούν δηλαδή σύστημα μόνο γενικής και όχι και αναλυτικής λογιστικής. **Εννοείται ότι η μέθοδος αυτή προϋποθέτει ότι όλες οι έμμεσες δαπάνες που καταγράφονται στο επίπεδο του φορέα και είναι επιλέξιμες στο πλαίσιο του προγράμματος σχετίζονται ή αλλιώς είναι απαραίτητες για την υλοποίηση κάθε δραστηριότητας/έργου του φορέα.**

Ο συντελεστής καταλογισμού έμμεσων δαπανών ορίζεται ως :

Συντελεστής καταλογισμού έμμεσων δαπανών =	$\frac{\text{Συνολικό επιλέξιμο πραγματικό έμμεσο κόστος του φορέα}}{\text{Συνολικός αριθμός μονάδων βάσης επιμερισμού}}$
---	---

Η βάση επιμερισμού, η οποία στην περίπτωση αυτή είναι κοινή για όλες τις δραστηριότητες και έργα του φορέα, είναι ένα μέτρο στη βάση του οποίου επιμερίζεται το έμμεσο κόστος με δίκαιο τρόπο. Οι πιο συνηθισμένες αποδεκτές βάσεις επιμερισμού είναι :

1. οι συνολικές ώρες παραγωγής ή αλλιώς άμεσης εργασίας του φορέα, π.χ. ανθρωπόωρες ή ανθρωπομήνες έρευνας, εκπαίδευσης/κατάρτισης που υλοποιεί ο φορέας.
2. άμεσες δαπάνες μισθοδοσίας (οι οποίες μπορούν να περιλαμβάνουν εργοδοτικές εισφορές και άλλα σχετιζόμενα με το προσωπικό επιλέξιμα κόστη).

3. το συνολικό άμεσο κόστος αφού αφαιρεθούν το κόστος των υπεργολαβιών και το κόστος απόκτησης οποιουδήποτε πόρου ο οποίος διατίθεται από τρίτους και η χρήση του δεν γίνεται στις εγκαταστάσεις του δικαιούχου.

Με βάση το συντελεστή καταλογισμού έμμεσων δαπανών του φορέα, το συνολικό έμμεσο κόστος του φορέα καταλογίζεται στα διάφορα έργα ή δραστηριότητες με βάση τον ακόλουθο τύπο:

Έμμεσο κόστος έργου/δραστηριότητας	=	Συντελεστής καταλογισμού έμμεσων δαπανών	Χ	Μονάδες βάσης επιμερισμού που αντιστοιχούν στο έργο/δραστηριότητα
---	----------	---	----------	--

Περίοδος αναφοράς για την εφαρμογή της μεθόδου θεωρείται το χρονικό διάστημα μίας οικονομικής χρήσης του φορέα ή άλλο μικρότερο διάστημα στο οποίο είναι δυνατό να τεκμηριωθεί από το δικαιούχο τόσο ο συνολικός αριθμός μονάδων βάσης επιμερισμού π.χ. συνολικές ώρες άμεσης εργασίας για όλες τις δραστηριότητες/ έργα που υλοποιεί ο φορέας όσο και το συνολικό επιλέξιμο πραγματικό έμμεσο κόστος του φορέα στην αντίστοιχη περίοδο.

Οποιοδήποτε βάση επιμερισμού κι αν χρησιμοποιηθεί από τις παραπάνω, αυτή θα πρέπει να αντιστοιχεί στο σύνολο των δραστηριοτήτων ή έργων του φορέα που σχετίζονται με τις έμμεσες δαπάνες, δηλαδή εάν ένας φορέας υλοποιεί εκπαίδευση και έρευνα οι συνολικές ώρες άμεσης εργασίας θα αφορούν τόσο τις ώρες εκπαίδευσης όσο και τις ώρες έρευνας που πραγματοποιήθηκαν στην περίοδο αναφοράς και ανεξάρτητα από το εάν αυτές αντιστοιχούν σε δαπάνες επιλέξιμες στο πλαίσιο ενός προγράμματος. Αυτό δικαιολογείται από το γεγονός ότι το σύνολο των έμμεσων δαπανών του φορέα πραγματοποιήθηκε για την υποστήριξη τόσο των επιλέξιμων όσο και των μη επιλέξιμων άμεσων δαπανών του φορέα.

A.2.2.2 Πολλαπλοί Συντελεστές Έμμεσων Δαπανών

Στην περίπτωση που διαφορετικές δραστηριότητες ή τμήματα του φορέα χρησιμοποιούν ή απορροφούν δυσανάλογα τις υποστηρικτικές λειτουργίες και κατά συνέπεια τα ποσά των έμμεσων δαπανών του φορέα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος πολλαπλών συντελεστών, με την οποία υπολογίζονται διαφορετικοί συντελεστές επιμερισμού έμμεσων δαπανών για κάθε τμήμα ή δραστηριότητα του φορέα. Για παράδειγμα για έναν φορέα ο οποίος έχει ως κύριες δραστηριότητες την κατάρτιση και την εκπόνηση μελετών θα υπολογιστεί ένας διαφορετικός συντελεστής έμμεσων δαπανών για κάθε δραστηριότητα. Η μέθοδος αυτή χρησιμοποιείται στην περίπτωση μεγάλων φορέων με περισσότερες της μίας δραστηριότητας όπου οι λειτουργικές διαφορές μεταξύ των δραστηριοτήτων οδηγούν σε ουσιώδεις διαφορές στη χρήση των πόρων άρα και των απαραίτητων δαπανών για την απόκτησή τους. Ωστόσο η μέθοδος μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε μικρότερους φορείς οι οποίοι αναλαμβάνουν για παράδειγμα ένα μεγάλο έργο σε σχέση με τη συνήθη δραστηριότητά τους το οποίο αποτελεί ξεχωριστή δραστηριότητα.

Για την εφαρμογή της μεθόδου ακολουθούμε τα ακόλουθα βήματα:

1. Προσδιορίζουμε τις διακριτές δραστηριότητες του φορέα (π.χ. κατάρτιση, εκπαίδευση και μελέτες)
2. Προσδιορίζουμε τις έμμεσες δαπάνες που αφορούν την κάθε δραστηριότητα ξεχωριστά έτσι ώστε έμμεσες δαπάνες που συνδέονται μόνο με μία δραστηριότητα να επιβαρύνουν μόνο τη δραστηριότητα που εξυπηρετούν.

3. Προσδιορίζουμε τις έμμεσες δαπάνες που πρέπει να επιβαρύνουν όλες τις δραστηριότητες του φορέα και τις ομαδοποιούμε, για λόγους ευκολίας των υπολογισμών, ανάλογα με το κριτήριο επιμερισμού που θα χρησιμοποιηθεί για τον επιμερισμό τους μεταξύ των διαφόρων δραστηριοτήτων. Δηλαδή κάθε ομάδα περιλαμβάνει δαπάνες που επιμερίζονται με το ίδιο κριτήριο επιμερισμού.
4. Χρησιμοποιώντας κατάλληλο κριτήριο επιμερισμού όπως αυτά που αναφέρονται στην ενότητα Α.2.1 προσδιορίζουμε το ποσό των έμμεσων δαπανών κάθε ομάδας που πρέπει να επιβαρύνει την κάθε δραστηριότητα.
5. Δημιουργούμε ένα σύνολο έμμεσων δαπανών για κάθε δραστηριότητα στην οποία περιλαμβάνονται οι έμμεσες δαπάνες που αφορούν αποκλειστικά τη δραστηριότητα (βήμα2) και τα ποσά των έμμεσων δαπανών της κάθε ομάδας που αντιστοιχούν στη εν λόγω δραστηριότητα (βήμα4).
6. Επιμερίζουμε τις έμμεσες δαπάνες που αντιστοιχούν σε κάθε δραστηριότητα (βήμα 5) στις επιμέρους δράσεις/έργα κάθε δραστηριότητας (π.χ. επιμέρους μελέτη ή πρόγραμμα κατάρτισης) χρησιμοποιώντας την απλοποιημένη μέθοδο της ενότητας 2.2.2.1. για την κάθε δραστηριότητα.

Με την μέθοδο των πολλαπλών συντελεστών ουσιαστικά δημιουργούμε ένα διακριτό ποσό έμμεσων δαπανών για την κάθε δραστηριότητα και υπολογίζουμε ένα διακριτό συντελεστή με βάση τον οποίο οι έμμεσες δαπάνες του φορέα που αντιστοιχούν στη δραστηριότητα επιμερίζονται στην κάθε δραστηριότητα.

Παράδειγμα

Έστω δικαιούχος ο οποίος έχει τρεις κύριες δραστηριότητες κατάρτιση, εκπαίδευση και μελέτες. Για το έτος 2009 εκτελεί συγχρηματοδοτούμενο έργο κατάρτισης με επιχορήγηση του οποίου οι άμεσες δαπάνες μισθοδοσίας ανέρχονται σε 150.000€. Οι έμμεσες δαπάνες του φορέα για το ίδιο έτος ομαδοποιημένες εμφανίζονται ως εξής:

Ομάδες έμμεσων δαπανών	Ποσό (σε €)
Διοίκηση προσωπικού	67.000
Οικονομική Διαχείριση	225.000
Παροχή ελεγκτικών υπηρεσιών	75.000
Προμήθειες	140.000
Συντήρηση εγκαταστάσεων και ενοίκια	40.000
Διοίκηση	90.000
Ασφάλειες	75.000
Νομική Υποστήριξη	75.000€
ΣΥΝΟΛΟ	772.000

Έστω ότι με τη χρησιμοποίηση κριτηρίων επιμερισμού για την κάθε κατηγορία δαπάνης παίρνουμε την ακόλουθη κατανομή των παραπάνω έμμεσων δαπανών στις τρεις δραστηριότητες του δικαιούχου.

Ομάδες έμμεσων δαπανών	Κατάρτιση		Εκπαίδευση		Μελέτες	
	%	Ποσό (σε €)	%	Ποσό (σε €)	%	Ποσό (σε €)
Διοίκηση προσωπικού	55	36.850	30	20.000	15	10.150
Οικονομική Διαχείριση	40	90.000	30	67.500	30	67.500
Παροχή ελεγκτικών υπηρεσιών	40	30.000	30	22.500	30	22.500
Προμήθειες	25	35.000	40	56.000	35	49.000
Συντήρηση και ενοίκια	55	22.000	30	12.000	15	6.000
Διοίκηση	55	49.500	30	27.000	15	13.500
Ασφάλειες	30	18.000	60	36.000	10	6.000
Νομική Υποστήριξη	60	45.000	20	15.000	20	15.000
ΣΥΝΟΛΟ		326.350		256.000		189.650
% έμμεσων δαπανών		42,27%		33,16%		24,57%

Αφού υπολογίσαμε το συνολικό ποσό έμμεσων δαπανών για κάθε δραστηριότητα, υπολογίζουμε τις έμμεσες δαπάνες που μπορούν να επιβαρύνουν το συγχρηματοδοτούμενο έργο, χρησιμοποιώντας την απλοποιημένη μέθοδο, αφού όλα τα έργα κατάρτισης απορροφούν αναλογικά τις έμμεσες δαπάνες που αντιστοιχούν στη δραστηριότητα της κατάρτισης. Ως βάση επιμερισμού έστω ότι παίρνουμε τις άμεσες δαπάνες μισθοδοσίας.

Δραστηριότητα	Άμεσες Δαπάνες Μισθοδοσίας (σε €)	Έμμεσες Δαπάνες (σε €)	Συντελεστής έμμεσων δαπανών (%)
Κατάρτιση	1.275.000	326.350	25,60
Εκπαίδευση	2.460.000	256.000	10,41
Παροχή ελεγκτικών υπηρεσιών	877.000	189.650	21,62

Άρα το έργο επιβαρύνεται με $150.000 \times 25,6\% = 38.400\text{€}$ έμμεσες δαπάνες.

A.3 Συχνά λάθη στον επιμερισμό των έμμεσων δαπανών

Ανεξάρτητα από τη μέθοδο επιμερισμού που θα χρησιμοποιηθεί ο δικαιούχος θα πρέπει να είναι σε θέση να τεκμηριώσει τόσο το μέγεθος της βάσης επιμερισμού ή των κριτηρίων επιμερισμού που θα χρησιμοποιήσει όσο και τα ποσά των έμμεσων δαπανών που θα επιμερίσει στα έργα.

Στη συνέχεια παρατίθενται συχνά λάθη που παρατηρούνται κατά τον επιμερισμό έμμεσων δαπανών.

1. Οι έμμεσες δαπάνες που δηλώνονται δεν είναι πραγματικές, βάση παραστατικών αλλά προϋπολογιστικές ή εκτιμώμενες.

2. Οι συνολικές έμμεσες δαπάνες που επιμερίζονται περιλαμβάνουν και μη επιλέξιμες από το Ταμείο Χρηματοδότησης δαπάνες.
3. Οι δαπάνες δεν συνδέονται με το συγχρηματοδοτούμενο έργο, δηλαδή δεν είναι αναγκαίες για την υλοποίησή του, π.χ. δαπάνες οι οποίες αποτελούν γενικό έξοδο του φορέα πλην όμως η πράξη θα μπορούσε να υλοποιηθεί και χωρίς την πραγματοποίηση αυτής της δαπάνης π.χ. δαπάνες προώθησης του φορέα.
4. Η βάση επιμερισμού δεν είναι κατάλληλη για την εξασφάλιση δίκαιης κατανομής μεταξύ των δραστηριοτήτων ή/και έργων του φορέα ή δεν τεκμηριώνεται το μέγεθός της (π.χ. συνολικό ποσό ωρών εργασίας).
5. Η αποζημίωση έμμεσου κόστους πάνω από το πραγματικό έμμεσο κόστος του δικαιούχου (σημειώνεται ότι η εκτέλεση έργων με επιχορήγηση δεν μπορεί να δημιουργεί κέρδος για τον δικαιούχο).
6. Οι έμμεσες δαπάνες αποτελούν άμεσο κόστος σε άλλο έργο ή δραστηριότητα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β

Μεθοδολογία Εφαρμογής

Κύριες διαφορές μεταξύ των 4 επιλογών διαχείρισης πράξεων επιχορηγήσεων

Προκαταρτικό στάδιο	Πραγματικές Δαπάνες	Κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες	Τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους	Κατ' αποκοπή ποσά
	-	<ol style="list-style-type: none"> 1. Προσδιορισμός πεδίου εφαρμογής (κατηγορίες πράξεων) 2. Σαφής ορισμός των κατηγοριών άμεσων ή/και έμμεσων δαπανών ή προσδιορισμός εξαντλητικού καταλόγου κατηγοριών άμεσων δαπανών, που καλύπτονται από τους κανόνες επιλεξιμότητας της περιόδου 2007-2013 για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ και διασφαλίζουν τη μη διπλή χρηματοδότηση της ίδιας δαπάνης 3. Υπολογισμός του/των ποσοστού/ών ανά κατηγορία πράξης/δικαιούχου ή άξονα προτεραιότητας ή επιχειρησιακό πρόγραμμα λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση ενδεχόμενων υπεργολαβιών 4. Υποβολή της μεθοδολογίας υπολογισμού του/των ποσοστών στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για σύμφωνη γνώμη αφού προηγηθεί για την περίπτωση του ΕΤΠΑ σχετική γνωμοδότηση της Αρχής Ελέγχου. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Προσδιορισμός πεδίου εφαρμογής (πράξεις με φυσικό αντικείμενο που περιγράφεται με ποσοτικές ή/και ποιοτικές εκροές/αποτελέσματα) 2. Σαφής και εξαντλητικός ορισμός των υποστηρικτικών εγγράφων με βάση τα οποία επαληθεύεται η πραγματοποίηση του φυσικού αντικειμένου. 3. Σαφής και εξαντλητικός ορισμός των κατηγοριών δαπανών που απαιτούνται για την εκτέλεση του φυσικού αντικείμενο οι οποίες καλύπτονται από τους κανόνες επιλεξιμότητας της περιόδου 2007-2013 για το ΕΤΠΑ και το ΕΚΤ 4. Υπολογισμός των σταθερών τιμών τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους ή των κατ' αποκοπή ποσών 	

	Πραγματικές Δαπάνες	Κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες	Τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους	Κατ' αποκοπή ποσά
Ένταξη πράξεων	Ορισμός επιλέξιμων άμεσων και έμμεσων δαπανών στην πρόσκληση	Αναφορά των άμεσων δαπανών και του ποσοστού για κατ' αποκοπή δήλωση έμμεσων δαπανών στην πρόσκληση (κατά κανόνα) και σε κάθε περίπτωση στην απόφαση ένταξης	Αναφορά στην πρόσκληση και σε κάθε περίπτωση στην απόφαση ένταξης του φυσικού αντικείμενου (ποσοτικά ή ποιοτικά προσδιορισμένο) και των αντίστοιχων σταθερών ποσών που υπολογίστηκαν στη βάση των τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους ή του κατ' αποκοπή ποσού	
Διοικητική/ Επιτόπια Επαλήθευση	Όλων των δαπανών βάσει των συνοδευτικών λογιστικών ή ισοδύναμης αξίας εγγράφων	1. Μόνο των άμεσων δαπανών 2. Της ορθής εφαρμογής του ποσοστού στις επιλέξιμες άμεσες δαπάνες που επαληθεύονται	1. Του φυσικού αντικείμενου που έχει επαληθευτεί (ποσοτικές ή/και ποιοτικές εκροές/αποτελέσματα) στη βάση των υποστηρικτικών εγγράφων που έχουν προσδιοριστεί στη μεθοδολογία και σε κάθε περίπτωση στην απόφαση ένταξης 2. Ορθή εφαρμογή των ρυθμίσεων για την εφαρμογή τους στη συγκεκριμένη πράξη	
Πιστοποίηση	Βασίζεται στις επαληθευμένες πληρωμές	Βασίζεται στις επαληθευμένες πληρωμές των άμεσων δαπανών (εκτός των πράξεων κρατικών ενισχύσεων όπου δικαιολογείται η δήλωση προκαταβολών)	Βασίζεται στο φυσικό αντικείμενο που έχει επαληθευτεί και όχι στις πληρωμές προς τους δικαιούχους (εκτός των πράξεων κρατικών ενισχύσεων)	
Έλεγχος *	Όλων των δαπανών βάσει των συνοδευτικών λογιστικών ή ισοδύναμης αξίας εγγράφων	1 της βάσης υπολογισμού των ποσοστών και των πρωτογενών δεδομένων κόστους από τα οποία προέκυψαν τα ποσοστά (στην περίπτωση που η Επιτροπή έχει εγκρίνει μόνο τη μέθοδο υπολογισμού και όχι ποσοστά)	1 Της μεθοδολογίας για τον προσδιορισμό των τιμών των τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους ή του κατ' αποκοπή ποσού 2 της βάσης υπολογισμού των τιμών ήτοι των πρωτογενών δεδομένων κόστους	

	Πραγματικές Δαπάνες	Κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες	Τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους	Κατ' αποκοπή ποσά
	<p>2 της ορθής εφαρμογής του σχετικού ποσοστού</p> <p>3 των άμεσων δαπανών στη βάση του πραγματικού κόστους</p>	<p>2 της ορθής εφαρμογής του σχετικού ποσοστού</p> <p>3 των άμεσων δαπανών στη βάση του πραγματικού κόστους</p>	<p>3 από τα οποία προέκυψαν οι τιμές της ορθής εφαρμογής της κλίμακας μοναδιαίου κόστους ή του κατ' αποκοπή ποσού</p> <p>4 της επαλήθευσης ποσοτικά/ποιοτικά του φυσικού αντικείμενου (ποσότητες φυσικού αντικείμενου για την περίπτωση των τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους και ολοκληρωμένο φυσικό αντικείμενο- συμπεριλαμβανομένης της επίτευξης τυχόν απαιτούμενων στόχων/αποτελεσμάτων- στην περίπτωση των κατ' αποκοπή ποσών</p>	
Διαδρομή ελέγχου /Υποστηρικτικά έγγραφα	<p>1 Λεπτομερή λογιστικά ή ισοδύναμης αξίας έγγραφα για όλες τις δαπάνες</p>	<p>1 Φάκελος τεκμηρίωσης υπολογισμού των ποσοστών</p> <p>2 Λεπτομερή λογιστικά ή ισοδύναμης αξίας έγγραφα για τις άμεσες δαπάνες</p>	<p>1 Φάκελος τεκμηρίωσης υπολογισμού των τιμών των τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους ή/και των κατ' αποκοπή ποσών</p> <p>2 Έγγραφα τεκμηρίωσης υλοποίησης φυσικού αντικείμενου σύμφωνα με την απόφαση ένταξης</p>	
Δημοσιονομικές Διορθώσεις	<p>Σύμφωνα με την ΥΠΑΣΥΔ</p>	<p>1 Κατ' αποκοπή οριζόντιες διορθώσεις στην περίπτωση παρατυπιών στη μεθοδολογία υπολογισμού των εφαρμοζόμενων ποσοστών</p> <p>2 Αναλογική διόρθωση στην πράξη με βάση το ορθό ποσοστό που αντιστοιχεί στην πράξη και του τελικού ποσού επιλέξιμων άμεσων δαπανών</p>	<p>1 Κατ' αποκοπή οριζόντιες διορθώσεις στην περίπτωση παρατυπιών στη μεθοδολογία υπολογισμού των τυποποιημένων κλιμάκων μοναδιαίου κόστους ή των κατ' αποκοπή ποσών</p>	<p>2 Αναλογική διόρθωση στην πράξη 2. 100% διόρθωση</p>

	Πραγματικές Δαπάνες	Κατ' αποκοπή έμμεσες δαπάνες	Τυποποιημένες κλίμακες μοναδιαίου κόστους	Κατ' αποκοπή ποσά
Χρόνος τήρησης εγγράφων	Όλα τα έγγραφα τεκμηρίωσης που περιλαμβάνονται στη διαδικασία ελέγχου τηρούνται σύμφωνα με το άρθρο 90 του Καν. 1083/2006	Όλα τα έγγραφα τεκμηρίωσης που περιλαμβάνονται στη διαδρομή ελέγχου τηρούνται σύμφωνα με το άρθρο 90 του Καν. 1083/2006 Λοιπά λογιστικά έγγραφα που αφορούν την τεκμηρίωση των δαπανών που περιλαμβάνονται στις απλοποιημένες δαπάνες τηρούνται σύμφωνα με το εθνικό πλαίσιο που διέπει τον εκάστοτε δικαιούχο.	με βάση το ορθό μοναδιαίο κόστος που αντιστοιχεί στην πράξη και των τελικών ποσοτήτων φυσικού αντικείμενου που επαληθεύονται	στην πράξη στη βάση της μη επαλήθευσης ολόκληρου του φυσικού αντικείμενου στο οποίο αντιστοιχεί το κατ' αποκοπή ποσό

* Παρότι ο έλεγχος τόσο των εθνικών όσο και των κοινοτικών ελεγκτικών αρχών θα περιοριστεί στα αναφερόμενα στον πίνακα σημεία ελέγχου, αυτό δεν απαλλάσσει το δικαιούχο από την υποχρέωση πλήρους συμμόρφωσης με το σύνολο της ισχύουσας κοινοτικής και εθνικής νομοθεσίας όπως π.χ. δημοσιότητα, δημόσιες συμβάσεις, ίσες ευκαιρίες, βιώσιμο περιβάλλον, κρατικές ενισχύσεις κλπ. Τα σχετικά έγγραφα τεκμηρίωσης της τήρησης των παραπάνω κανόνων διατηρούνται σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο ελέγχου στο πλαίσιο οριζόντιων-θεματικών ελέγχων.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

Υπουργείο Οικονομικών

- Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
ΕΔΕΛ
Πανεπιστημίου 57, 105 64 Αθήνα

ΕΙΔΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. «**Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013**»,
Προϊστάμενο Ε.Υ, κ. Νταή Παναγιώτη
Μεναιχμου & Θεοφιλοπούλου 18, 117 43 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία **Στρατηγικού Σχεδιασμού, Συντονισμού & Εφαρμογής Προγραμμάτων ΥΠΕΣ (ΕΥΣΣΕΕΠ)**
Προϊσταμένη Ε.Υ, κα Παπαδάκη Ιωάννα
Βασ. Σοφίας 15, 106 74 Αθήνα

Υπουργείο Εξωτερικών

- Ειδική Υπηρεσία **Συντονισμού και Εφαρμογής Χρηματοδοτικών και Επενδυτικών Προγραμμάτων στο Υπουργείο Εξωτερικών**
Προϊστάμενο Ε.Υ., κ. Γεράσιμο Φλώρο
Βασ. Σοφίας 1, 106 71 Αθήνα

Υπουργείο Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **Ψηφιακή Σύγκλιση**
Προϊστάμενο Ε.Υ, κ. Δεσύπρη Δημήτριο
Λέκκα 23-25, 105 62 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης των Ε.Π. του στόχου **Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία**
Προϊσταμένη Ε.Υ, κα Μπερδεμπέ Βάσω
Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65
570 01 Πυλαία Θεσσαλονίκης
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **Ανταγωνιστικότητα και Επιχειρηματικότητα**
Προϊστάμενο κ. Κοκκινοπλίτη Κώστα
Λεωφ. Μεσογείων 56, 115 27 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς του **Εμπορίου και της Προστασίας του Καταναλωτή**
Προϊστάμενο Ε.Υ., κα Καλλιόπη Σαμαπάνη
Πλατεία Κάνιγγος 20, 106 77 Αθήνα

Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη**
Προϊστάμενο Ε.Υ, κ. Αλεξόπουλο Ηρακλή
Αεροπόρου Παπαναστασίου 34, 115 27 Αμπελόκηποι, Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής των Δράσεων του (τέως) Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της **ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ του ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ & ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗΣ & Συνοδευτικών υπηρεσιών (ΕΥΣΕΔ/Β)**
Προϊστάμενο Ε.Υ. κ. Νικόλαο Κλενιάτη
Λεωφ. Μεσογείων 119, 101 92 Αθήνα

Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**
Προϊστάμενο Ε.Υ, κ. Τσαγιάννη Βασίλειο
Πιπτακού 2 & Περιάνδρου, 105 58 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία **Εφαρμογής Εκπαιδευτικών Δράσεων**

Προϊστάμενο Ε.Υ , κ. Κομνηνό Θεόδωρο
Ανδρέα Παπανδρέου 37, 151 80 Μαρούσι

- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Εφαρμογής των Δράσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης στους τομείς της **ΕΡΕΥΝΑΣ, της ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ και της ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ (ΕΤΑΚ)**
Προϊστάμενο Ε.Υ.
Λεωφ. Μεσογείων 14-18, 115 27 Αθήνα

Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **Ενίσχυση της Προσπελασιμότητας**
Προϊσταμένη Ε.Υ, κ. Παρασκευή Καρατσάμη
Κόνιαρη 15, 114 71 Αθήνα
- Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή **Μεταφορών**
Προϊστάμενη Ε.Υ, κ. Γιώτη Ελένη
Αγίας Σοφίας 10, 154 51 Νέο Ψυχικό

Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης

- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Ε.Π. **Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού**
Προϊστάμενο Ε.Υ, κ. Ζερβό
Κοραή 4, 105 64 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού & Παρακολούθησης Δράσεων **Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ)**
Προϊστάμενο Ε.Υ,
Κοραή 4, 105 64 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία **Εφαρμογής Συγχρηματοδοτούμενων Ενεργειών από το ΕΚΤ**
Προϊστάμενο Ε.Υ., α.α. Χριστίνα Κοντάκου
Κοραή 4, 105 64 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία **για την Ενσωμάτωση των Αρχών της ΚΠ Equal & για τη Διαχείριση Δράσεων του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού»**
Προϊστάμενο Ε.Υ., κ. Ντερτιλή Βασίλειο
Κοραή 4, 105 64 Αθήνα

Υπουργείο Υγείας & Κοινωνικής Αλληλεγγύης

- Ειδική Υπηρεσία τομέα **Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης**
Προϊσταμένη Ε.Υ, κ. Δαλαβέρη Φωτεινή
Γλάδστωνος 1Α, 106 77 Αθήνα

Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

- Ειδική Υπηρεσία **Εφαρμογής Ε.Π. του ΚΠΣ 2000-2006, του ΕΣΠΑ και λοιπών Συγχρηματοδοτούμενων ΕΠ στη Γ.Γ. ΙΣΟΤΗΤΑΣ του Υπ. Εσωτερικών (ΕΥΕ-ΓΓΙ)**
Προϊσταμένη Ε.Υ., κα Αλίκη Σκλήρη
Κοραή 4, 105 64 Αθήνα

Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού

- Ειδική Υπηρεσία **Τομέα Πολιτισμού**
Υπόψη κ. Κωστόπουλου Σταύρου
Θεμιστοκλέους 87 & Μεθώνης, 106 81 Αθήνα
- Ειδική Υπηρεσία **Συντονισμού, Διαχείρισης και Εφαρμογής Δράσεων του Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης**
Προϊστάμενο Ε.Υ.
Αμαλίας 12, 105 57 Αθήνα

Περιφέρεια Αν. Μακεδονίας - Θράκης

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, α.α. κ. Βασίλειο Πιτανίγκο
Ηροδότου 28, 691 00 Κομοτηνή

Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας

- Προϊσταμένη ΕΔΑ, κ. Ωραιοπούλου Αγγελική
Λεωφ. Γεωργικής Σχολής 65
570 01 Πυλαία Θεσσαλονίκης

Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Κωτούλα Βασίλειο
ΥΔΕΠ Δ. Μακεδονίας Διοικητήριο ΖΕΠ, 501 00 Κοζάνη

Περιφέρεια Ηπείρου

- Προϊσταμένη ΕΔΑ, κα Ρόκκου Ελένη
8^{ης} Μεραρχίας 5-7, 45 445 Ιωάννινα

Περιφέρεια Θεσσαλίας

- Προϊσταμένη ΕΔΑ, κα Ζαμπούνη Κωνσταντίνα
Σωκράτους 111, 413 36 Λάρισα

Περιφέρεια Ιονίων Νήσων

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Οικονόμου Πέτρο
Εθν. Παλαιοκαστρίτσας Αλυκές Ποταμού, 491 00 Κέρκυρα

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Τζωρτζή Μιχάλη
ΝΕΟ Πατρών - Αθηνών 28, 264 41 Πάτρα

Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Κόρκο Ευάγγελο
Υψηλάντου 12, 351 00 Λαμία

Περιφέρεια Αττικής

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Λέμα Κωνσταντίνο
Λεωφ. Συγγρού 98-100, 117 41 Αθήνα

Περιφέρεια Πελοποννήσου

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Σκούρα Αναστάσιο
Τέρμα Ερ. Σταυρού, 221 00 Τρίπολη

Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Φυτά Δημήτριο
1^ο χλμ. Μυτιλήνης - Λουτρών, 811 00 Μυτιλήνη

Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Βουτσίνο Αντώνιο
Σ. Καράγιωργα 22, 841 00 Ερμούπολη

Περιφέρεια Κρήτης

- Προϊστάμενο ΕΔΑ, κ. Κολυβάκη Γεώργιο
Δουκός Μποφώρ 7, 712 02 Ηράκλειο

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Γ

Κείμενο κατευθύνσεων της Επιτροπής (COCOF 09/0025/04-EN 28/01/2010) για την εφαρμογή του άρθρου 11(3)(β) του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1081/2006 όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 396/2009 και του άρθρου 7(4) του Κανονισμού (ΕΚ) αρ. 1080/2006 όπως τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΚ) 397/2009.